

MEB İOKBS

BURSLULUK

5

sinif

SINAVI

PYBS

YENİ
MÜFREDAT

KONU ANLATIMLI SORU BANKASI

Özel Okullara Hazırlık
Okula Yardımcı kaynak

DATA YAYINLARI

5. SINIF**İLKÖĞRETİM KURUMLARI
BURSLULUK SINAVI
HAZIRLIK KİTABI****EDİTÖR**

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

©

Bütün hakları Data Yayınları'na aittir.

Yayınevinin izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

BU KİTAP T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞININ
BANDROLÜ İLE SATILMAKTADIR.**ISBN NO**

978-605-7701-75-6

SERTİFİKA NO

40447

SAYFA TASARIMI

Data Dizgi Ekibi

KAPAK TASARIMI

Data Grafik Tasarım Ekibi

BASKI VE CİLTÖzgür WEB Matbaacılık
ANKARA

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 29 95 - 0 505 925 57 81

Fax: 0312 342 23 58

Web: www.datayayinlari.com

e-mail: bilgi@datayayinlari.com

SINAV İÇİN ÖNEMLİ AÇIKLAMA!**DERSLER VE SORU DAĞILIMI**

Ders Adı	Soru Sayısı
TÜRKÇE	25
MATEMATİK	25
FEN BİLİMLERİ	25
SOSYAL BİLGİLER	20
DİN KÜLTÜRÜ	5
TOPLAM SORU SAYISI	100
SINAV SÜRESİ	120 Dakika

DERSLERİN AĞIRLIK KATSAYILARI

Ders Adı	Ağırlık Katsayısı
TÜRKÇE	3
MATEMATİK	3
FEN BİLİMLERİ	3
SOSYAL BİLGİLER VE DİN KÜL.	3
TOPLAM	12

Her test için yanlış cevap sayısının üçte biri, doğru cevap sayısından çıkarılarak geçerli cevaplara karşılık gelen ham puanlar bulunur.

İÇİNDEKİLER

TÜRKÇE

SÖZCÜKTE VE SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM	6
TEST 1	10
TEST 2	13
TEST 3	15
CÜMLENİN ANLAM ÖZELLİKLERİ	18
TEST 1	21
TEST 2	23
PARAGRAF	25
TEST 1	29
TEST 2	33
TEST 3	36
ANLATIM TÜRLERİ - DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI	39
TEST 1	42
TEST 2	44
SÖZCÜKTE YAPI	47
TEST 1	49
SES BİLGİSİ	51
TEST 1	55
TEST 2	57
YAZIM KURALLARI	59
TEST 1	63
NOKTALAMA İŞARETLERİ	65
TEST 1	70
METİN TÜRLERİ VE ÖZELLİKLERİ	73
TEST 1	76
HİKÂYE NEDİR?	79
TEST 1	80

MATEMATİK

1. ÜNİTE	83
DOĞAL SAYILAR	83
TEST 1	84
TEST 2	87
DOĞAL SAYILARLA İŞLEMLER	89
TEST 3	90
TEST 4	94
TEST 5	97
TEST 6	101
TEST 7	104
TEST 8	107
TEST 9	110
2. ÜNİTE	112
KESİRLER	112
TEST 1	113
TEST 2	116
TEST 3	119
KESİRLERLE İŞLEMLER	121
TEST 4	122
TEST 5	125
TEST 6	128
TEST 7	131
3. ÜNİTE	133
ONDALIK GÖSTERİM	133
TEST 1	134
TEST 2	137
TEST 3	140
TEST 4	143
TEST 5	147
YÜZDELER	148
TEST 6	150
TEST 7	153

4. ÜNİTE	155
TEMEL GEOMETRİK KAVRAMLAR VE ÇİZİMLER	155
TEST 1.....	156
TEST 2.....	159
TEST 3.....	164
ÜÇGENLER VE DÖRTGENLER	166
TEST 4.....	167
TEST 5.....	172
TEST 6.....	176
TEST 7.....	180
5. ÜNİTE	183
VERİ TOPLAMA VE DEĞERLENDİRME	183
TEST 1.....	185
TEST 2.....	189
UZUNLUK VE ZAMAN ÖLÇME	192
TEST 3.....	194
TEST 4.....	197
TEST 5.....	201
6. ÜNİTE	203
ALAN ÖLÇME	203
TEST 1.....	205
TEST 2.....	209
GEOMETRİK CİSİMLER.....	211
TEST 3	212
TEST 4	216

◆◆◆◆ FEN BİLİMLERİ ◆◆◆◆

GÜNEŞ, DÜNYA VE AY	220
TEST 1.....	223
TEST 2.....	226
CANLILAR DÜNYASI.....	229
TEST 1.....	232
KUVVETİN ÖLÇÜLMESİ VE SÜRTÜNME	235
TEST 1.....	238
TEST 2.....	244
MADDE VE DEĞİŞİM.....	248

TEST 1.....	259
IŞIĞIN YAYILMASI	264
TEST 1.....	268
İNSAN VE ÇEVRE.....	273
TEST 1.....	278
TEST 2.....	280
ELEKTRİK DEVRE ELEMANLARI.....	283
TEST 1.....	286

◆◆◆◆ SOSYAL BİLGİLER ◆◆◆◆

BİREY VE TOPLUM.....	290
TEST 1.....	295
KÜLTÜR VE MİRAS.....	298
TEST 1.....	305
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	308
TEST 1.....	319
BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	322
TEST 1.....	326
ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	330
TEST 1.....	343
ETKİN VATANDAŞLIK.....	346
TEST 1.....	354
KÜRESEL BAĞLANTILAR.....	358
TEST 1.....	363

◆◆◆◆ DİN KÜLTÜRÜ ◆◆◆◆

ALLAH İNANCI	366
TEST 1.....	370
RAMAZAN VE ORUÇ.....	374
TEST 1.....	378
ADAP VE NEZAKET	384
TEST 1.....	386
HZ. MUHAMMED (SAV.)	
VE AİLE HAYATI	390
TEST 1.....	392
ÇEVREMİZDE DİNİN İZLERİ	396
TEST 1.....	398

5.
SINIF

TÜRKÇE

DATA YAYINLARI

SÖZCÜKTE VE SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM

SÖZCÜKTE ANLAM

- Kelimeler cümlede kullanım özelliklerine göre çeşitli anlamlar kazanır. Şimdi bu anlamların neler olduğuna bir göz atalım:

1) Gerçek (Temel) Anlam

- Gerçek anlam, bir kelimenin ilk anlamıdır. Yani bir kelime söylendiğinde zihnimizde beliren ilk anlama **gerçek** ya da **temel anlam** diyoruz.

📍 ÖRNEK

- “Çocukları yeni aldığı sobayı görünce çok sevinmişlerdi.” cümlesinde “soba” sözcüğünün gerçek anlamda kullanılmıştır. Çünkü “soba” sözcüğü hepimizin bildiği şekilde içinde yakılan ateşle ya da elektrik gibi enerji güçleri yardımıyla dışına ısı yayan araç anlamında kullanılmıştır.
- “Isırdığı elmanın tadı ağızda yayılırken kocaman gülümsedi.” cümlesinde tat sözcüğü gerçek anlamında kullanılmıştır. Çünkü “tat” sözcüğü ilk aklımıza gelen şekilde cisimlerin dilimizde bıraktığı duyum anlamında kullanılmıştır.
- ✓ Gökkuşağının **renkleri** hepimizi büyülemişti.
- ✓ Elindeki **kitabı** kitaplığa bıraktı.
- ✓ Etrafı kaplayan **duman** gözlerini yaşartmıştı.

2) Yan Anlam

- Bir sözcüğün gerçek anlamından tamamen kopmadan kazandığı yeni anlamlara **yan anlam** denir. Yan anlamda sözcük, gerçek anlamından farklıdır ancak tamamen uzaklaşmamıştır.

📍 ÖRNEK

- “Masaya yüklenince masanın ayağı kırılıverdi.” cümlesinde “ayak” kelimesi yan anlamda kullanılmıştır. Çünkü ayak kelimesinin gerçek anlamı, bacakların bilekten aşağısında bulunan ve yere basan bölümdür. Bu sözcük, örnek cümlede her ne kadar bu anlamda kullanılsa da bu anlama bağlı olarak “masanın yerden yüksekte durmasını sağlayan dayanaklardan her biri” anlamında kullanılmıştır.
- “Geminin burnu havaya kalkınca yolcular çok korktu.” cümlesinde “burun” kelimesi yan anlamda kullanılmıştır. Burun kelimesinin gerçek anlamı “alınla dudak arasında bulunan, çıkıntılı koklama

ve solunum organı”dır. Bu cümlede burun kelimesi “bazı şeylerin ön ve sivri bölümü” anlamında kullanılmıştır. Dolayısıyla gerçek anlamıyla az da olsa bir anlam yakınlığı vardır.

- ✓ Ev ormana **bakıyor**.
- ✓ Yol **ağızına** bina yapmış.
- ✓ İstanbul **Boğazı** bu akşam çok güzel.

3) Mecaz Anlam

- Sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yepyeni anlama **mecaz anlam** denir. Mecaz anlam kazanmış bir sözcüğün gerçek anlamıyla hiçbir anlam yakınlığının kalmadığını unutmamalıyız.

📍 ÖRNEK

- “Bu ince davranışıyla hepimizin sempatisini kazandı.” cümlesinde “ince” sözcüğü mecaz anlamda kullanılmıştır. Bu sözcüğün gerçek anlamı “dar ve kalınlığı az olan, kalın karşıtı”dır. Ancak bu cümlede ince sözcüğü gerçek anlamını tamamen kaybedip “zarif, insanın sevgi ve sempatisini kazanan” anlamında kullanılmıştır.
- “Bu kadar dişli rakip karşısında performansını merak ediyorduk.” cümlesinde “dişli” sözcüğü mecaz anlamda kullanılmıştır. Çünkü “dişli” sözcüğü bu cümlede aklımıza gelen ilk anlamıyla değil “güçlü, yenilmesi zor, sözünü geçiren” anlamlarında kullanılmıştır.
- ✓ Benim **boş** laflara karnım tok.
- ✓ Otel personeli bizi çok **sıcak** karşıladı.
- ✓ Çok **acı** günler yaşamıştı ancak yine de gelecekten umutluydu.

4) Terim Anlam

- Herhangi bir bilim, sanat ya da meslek dalıyla ilgili kavramları karşılayan kelimelere **terim**, bu kelimelerin taşıdığı anlama da **terim anlam** denir. Terim anlamlı kelimelerin belirli bir alana özgü olduğunu unutmamalıyız. Ayrıca terim anlamlı kelimelerin mecaz ve yan anlamlı şekilleri yoktur. Terimler, gerçek anlam kapsamında kabul edilir.

ÖRNEK

- ✓ Bu şiir, hece ölçüsüyle yazılmış. (Edebiyat terimi)
- ✓ Geometri dersinde tahtaya bir üçgen çizdi. (Geometri terimi)
- ✓ Aldığı kurslar sayesinde notaları tam olarak öğrenmişti. (Müzik terimi)
- ✓ Atmosferde çeşitli hava olayları meydana gelir. (Coğrafya terimi)

SÖZCÜKLER ARASINDAKİ ANLAM İLİŞKİLERİ

Eş Anlamlı (Anlamdaş) Kelimeler

- Yazılışları ve okunuşları farklı olmasına rağmen anlamları aynı olan kelimelere **eş anlamlı (anlamdaş) kelimeler** denir. Eş anlamlı kelimeler tamamen aynı anlamı yansıttıkları için cümlede birbirlerinin yerine kullanılabilir.

ÖRNEK

- ✓ Bugünlerde evimizden misafir eksik olmuyor. Bugünlerde evimizden konuk eksik olmuyor.
- ✓ Uygurluk yolunda ilerlemek için çok çalışmalıyız. Medeniyet yolunda ilerlemek için çok çalışmalıyız.
- ✓ Kanunlara aykırı davranışlardan uzak durmalıyız. Yasalara aykırı davranışlardan uzak durmalıyız.

Zıt (Karşıt) Anlamlı Kelimeler

- Anlamca birbirinin karşıtı olan kelimelere **zıt (karşıt) anlamlı kelimeler** denir. Bu kelimelerin anlam bakımından birbiriyle çeliştiğini unutmamalıyız.

ÖRNEK

- Köyümüz şehir merkezine çok uzak.
- Köyümüz şehir merkezine çok yakın.
 - Uzak ve yakın sözcükleri zıt anlamlıdır.
- Son günlerde havalar iyice ısındı.
- Son günlerde havalar iyice soğudu.
 - Isınmak ve soğumak zıt anlamlıdır.

NOT

Bir sözcüğün olumsuzu ile zıt anlamlısını karıştırmamak gerekir. Sözcüğün olumsuz hâli onun karşıt anlamlısı değildir.

ÖRNEK

- Akıllı düşman, akılsız dosttan hayırlıdır. (Bu cümlede akıllı ve akılsız sözcükleri arasında anlam bakımından olumluluk – olumsuzluk ilişkisi vardır.)

- Akıllı köprü arayınca dek deli suyu geçer. (Bu cümlede akıllı ve deli sözcükleri arasında anlam bakımından zıtlık vardır.)

Yakın Anlamlı Kelimeler

- Yazılışları ve okunuşları farklı olan, eş anlamlı görüldüğü hâlde eş anlamlı olmayan, yani aralarında az da olsa anlam farkı bulunan sözcüklerdir. Bu sözcükler arasında anlam farkı olduğu için yakın anlamlı sözcükleri birbirinin yerine kullanamayız.

ÖRNEK

- Bahçedeki çimlere basıp kapıya doğru yürüdü.
- Ayağının altındaki çiçekleri çiğnemekten çekinmedi.
 - Basmak ve çiğnemek sözcükleri yakın anlamlıdır.
- Bana küstüğünü yeni öğrendim.
- Olanlardan sonra ona kırıldım.
 - Küsmek ve kırılmak sözcükleri yakın anlamlıdır.
- Bu mahallede birçok akrabam var.
- Onunla hisim olduğumuzu yeni öğrendim.
 - Akraba ve hisim sözcükleri yakın anlamlıdır.

Eş Sesli (Sesteş) Kelimeler

- Yazılışları ve okunuşları aynı, anlamları farklı olan sözcüklere **eş sesli (sesteş) sözcükler** denir. Bu sözcükler arasında anlam bakımından hiçbir ilişki yoktur.

gül

gülmek

ÖRNEK

- Yüzünü bana dönünce onun kim olduğunu hatırladım.
- Doğum günü partisine yaklaşık yüz kişi katılmıştı.
 - Birinci cümledeki "yüz" sözcüğü çehre, sima anlamındayken ikinci cümledeki "yüz" sözcüğü bir sayıdır. Bu bakımdan bu iki sözcük eş seslidir.
- Kır yaşamını hepimiz çok merak ediyorduk.
- Elindeki telefon yere düşünce kırıldı.
 - Birinci cümledeki "kır" sözcüğü şehir ve kasabaların dışında kalan yer anlamında kullanılmışken ikinci cümlede bu sözcük parçalara ayrılmak, kullanılmaz hâle gelmek anlamında kullanılmıştır. Dolayısıyla bu iki sözcük sesteştir.
- Bu yaz tatile gitmeyi düşünüyor.
- Yaşadığın her şeyi birer birer yaz.

11. Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde karşıt anlamlı kelimeler bir arada kullanılmıştır?

- A) Hediye - Armağan
- B) Meydan - Alan
- C) Cesur - Korkak
- D) Millet - Ulus

12. Aşağıdaki altı çizili kelimelerden hangisinin eş seslisi yoktur?

- A) Tam şu noktayı kaz.
- B) Bugün gel, yarın gidersin.
- C) Gemi, bir kara parçasına oturmuş.
- D) Düş kurmak yaşamaktır aslında.

13. Aşağıdaki altı çizili kelimelerden hangisi somut bir anlam taşımaktadır?

- A) Soğuk iklimlerin insanı da soğuk oluyordu.
- B) Umutum sonsuzdur, uğraşım bitmez hiçbir zaman.
- C) Dün gece rüyamda seni gördüm yine.
- D) Hayatta her şeyden çok iyiliği keşfettim.

14. Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde "problem" kelimesinin eş anlamlısı verilmiştir?

- A) Soru
- B) Sual
- C) Yanıt
- D) Sorun

15. Aşağıdakilerden hangisinde "açmak" kelimesi, "Sürekli bu konuyu açıyor." cümlesindeki kullanımına anlamca en yakındır?

- A) Merve, kavanozun kapağını açtı.
- B) Açtığı sergi çok ilgi görüyordu.
- C) Bir işareti ile tüm ışıkları açtırdı.
- D) Yine Ahmet'in meselesini açtı.

16. Aşağıdaki kelimelerden hangisi diğerlerine göre daha özel anlamlıdır?

- A) İnsan
- B) Atatürk
- C) Komutan
- D) Lider

17. Aşağıdaki kelimelerden hangisi sestestir?

- A) Bilmek
- B) Kaymak
- C) Gelmek
- D) Görmek

18. "Yaşlı - genç" kelimeleri arasındaki anlam ilişkisinin benzeri aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) İstikbal - Gelecek
- B) Doğa - Tabiat
- C) Cimri - Cömert
- D) Önder - Lider

19. Aşağıdaki kelime çiftlerinden hangisi "yakın anlamlı kelimeler" den oluşmamaktadır?

- A) Bıkmak - Usanmak
- B) Söylemek - Demek
- C) Göndermek - Yollamak
- D) Gezmek - Oynamak

20. Aşağıdaki kelimelerden hangisi "vazife" kelimesinin eş anlamlısıdır?

- A) Görev
- B) Yetenek
- C) İş
- D) Emniyet

- Yukarıdaki iki cümlede karşıt anlamlı sözcükler (gülmek – ağlamak) olmasına rağmen bu iki cümle anlam bakımından karşıt değildir.
- ✓ Geçmişten dersler çıkararak geleceğimize yön vermeliyiz.
- ✓ Geleceği şekillendirmek isteyenler geçmişini unutmamalıdır.
- Yukarıdaki cümleler karşıt anlamlıdır. Birinci cümlede geleceğe yön verirken geçmişten yararlanmak gerektiğinden bahsedilmiş, ikinci cümlede geleceğe yön verirken geçmişin unutulması gerektiğinden bahsedilmiştir.

Koşul (Şart) Cümleleri

- Bir olayın ya da durumun gerçekleşmesini başka bir olaya ya da duruma yani bir koşula bağlayan cümlelere **koşul (şart) cümleleri** denir. Bu cümlelerde iki farklı olay koşul ilgisıyla birbirine bağlanır. Koşul cümlelerinde genellikle “sa, se” şart eki kullanılır.
- ✓ Temiz bir çevre istiyorsak önce kendi çevremizi temiz tutmalıyız. (Bu cümlede temiz bir çevre isteme, önce kendi çevremizi temiz tutma koşuluna bağlanmıştır.)
- ✓ Yatırımlar arttıkça ekonomik kalkınma sağlanacaktır. (Ekonomik kalkınmanın sağlanabilmesi, yatırımların artması koşuluna bağlanmıştır.)
- ✓ Yarın geri getireceksen kitabımı sana verebilirim. (Bu cümlede kitabın söz konusu kişiye verilmesi, yarın geri getirme şartına bağlanmıştır.)

Benzerlik ve Farklılık Bildiren Cümleler

Benzerlik Bildiren Cümleler: En az iki varlığın, durumun ya da olayın karşılaştırılarak birbirine yakın ve benzer özelliklerin dile getirildiği cümlelere benzerlik bildiren cümleler denir.

- ✓ Ahmet de babası gibi uzun boyluydu. (Ahmet ve babası uzun boylu olma yönünden benzerdir.)
- ✓ Saray gibi güzel bir evi vardı. (Bu cümlede ev güzel olma bakımından saraya benzetilmiştir.)

Farklılık Bildiren Cümleler: En az iki varlığın, durumun ya da olayın karşılaştırılarak bunların birbirinden farklı özelliklerinin dile getirildiği cümlelere farklılık bildiren cümleler denir.

- ✓ Kardeşi okul birincisi olmasına rağmen kendisi çok tembel. (Bu cümlede iki kardeş arasındaki farklılık “çalışkanlık – tembellik” dile getirilmiştir.)
- ✓ Babasının aksine Mete spora hiç meraklı değildi. (Mete ile babası arasında spora meraklı olup olmama bakımından fark dile getirilmiştir.)

İstek (Dilek) Cümleleri

- Gerçekleşmesi mümkün olan ya da olmayan bir dileği, arzuyu dile getiren cümlelere **istek (dilek) cümlesi** denir. Bu cümlelerde bir durumun gerçekleşmesi veya gerçekleşmemesi yönünde bir istek ifade edilir.
- ✓ Bugünden itibaren her gün düzenli bir şekilde kitap okuyalım. (Bu cümlede “düzenli bir şekilde kitap okuma” isteği dile getirilmiştir.)
- ✓ Yarın işe giderken toplu taşıma araçlarını kullanalım. (Bu cümlede “İşe giderken toplu taşıma araçlarını kullanma” isteği ifade edilmiştir.)
- ✓ Keşke ben de o okulu kazansam. (Bu cümlede “sözü edilen okulu kazanma” isteği dile getirilmiştir.)

Beğeni Cümleleri

- Herhangi bir eseri, kişiyi ya da nesneyi olumlu bulma, övme anlamını taşıyan cümlelere **beğeni cümleleri** denir. Beğeni cümlelerinde öznellik (kişisellik) ön plandadır. Dolayısıyla bizim beğendiğimiz bir unsurun başka beğenemeyebilir.
- ✓ Bu konuda yaptığı çalışmalarla iş arkadaşlarının takdirini kazandı. (Söz konusu kişinin yaptığı çalışmalar beğenilmiştir.)
- ✓ Yazar eserinde ilginç bir olayı çok güzel bir anlatımla okuyuculara sunmuş. (Yazarın anlatımı beğenilmiştir.)

Kaygı (Endişe) Cümleleri

- Kaygı, genellikle kötü bir şey olacaktı düşünce-sine bağlı olarak ortaya çıkan bir durumdur. Kaygı cümlelerinde bir olayın istenmeyen şekilde sonuçlanacağına yönelik kişinin yaşadığı endişe, korku ya da tasa dile getirilir.
- ✓ Ya yolumuzu kaybedip de kampa geri dönemezsek?

ANLATIM ÖZELLİKLERİNE GÖRE CÜMLELER

1. Öznel Anlatımlı Cümleler

- Öznel anlatımlı cümleler, anlamın kişiden kişiye değiştiği ve anlatıcının kendi duygu ve düşüncelerine yer verdiği cümlelerdir. Bu cümlelerde bireysel bir bakış açısı vardır ve herkes cümleyi kendi anlayışına göre yorumlayabilir. Bu bakımdan öznel cümlelerde dile getirilenler kanıtlanamaz.
- ✓ Bana göre en iyi tatil, doğayla iç içe bir ortamda yapılan tatildir.
- ✓ Mehmet Akif Ersoy’un şiirlerinin tadı başka hiçbir şairde yoktur.

Verilen parçanın ana fikri şudur: “İnsanoğlu ümitten asla vazgeçmez, ona ulaşamayacağını bilse de her zaman onun peşinden gider.” **Bu ana fikre bağlı olarak parçada karşımıza çıkan yardımcı düşünceler şunlardır:**

Bir ümit peşinde koşan insan, hiçbir zaman yorulmaz.

Ümit, insanın en büyük güç kaynağıdır.

Her başlangıç ümitle doludur.

İnsan, ümidini yitirdiği an hayatının en karanlık anını yaşar.

Paragrafın Yapısı

- Her paragraf kendi başına küçük bir yazı örneğidir. Yapısal bütünlüğü olan her paragrafta giriş, gelişme ve sonuç bölümleri bulunmaktadır. Bu bölümler arasında konu bakımından bütünlük vardır.

Giriş Bölümü

- Bu bölümde konuya kısaca giriş yapılır. Paragrafın giriş bölümünde dikkat etmemiz gereken en önemli özellik, bu bölümde kendinden önce başka bir cümle varmış izlenimi yaratacak herhangi bir sözcüğe yer verilmemesidir. Dolayısıyla paragrafın giriş bölümünde “çünkü, böylece, bunun için, bunun gibi, ama...” gibi ifadeler bulunmaz.

Gelişme Bölümü

- Yardımcı düşünceler gelişme bölümünde bulunur. Bu bölüm paragrafın giriş bölümüyle sonuç bölümü arasında anlam bakımından köprü oluşturur.

Sonuç Bölümü

- Paragrafta ele alınan konuyla ilgili sonuç yargısının yer aldığı bölümdür. Bu bölümün işlevi, sonucu kısa ve açık bir biçimde dile getirmektir. Giriş bölümünde kullanılmayan “çünkü, sonuç olarak, böylece, bunun için ...” gibi ifadeler sonuç bölümünde kullanılabilir.

ÖRNEK

Vatan sevgisi, sevgilerin en yücesidir. Çocuğa bu sevgi anne kucağındaiken ailede verilmeye başlanmalı, okul eğitimiyle zenginleştirilerek ve pekiştirilerek geliştirilmelidir. Çünkü vatan, onu seven insanlarla ileriye daha ileriye gidecektir.

Paragraf Oluşturma

- Bazı sorularda karışık bir şekilde verilen cümlelerden bir paragraf oluşturmamız istenebilir. Bu sorularda cümleler arasındaki anlam bağlantılarına dikkat etmemiz ve ilk olarak giriş cümlesini tespit etmemiz gerekir. Her paragraf belirli bir anlamı yansıtmak için birbirini tamamlayan cümlelerden oluşur. Dolayısıyla paragraftaki anlam akışını bozmadan cümleleri sıralamaya dikkat etmeliyiz.

ÖRNEK

- O uygar, sevgi dolu insan gitmiş, daha çok hayvan avlamak arzusu duyan acımasız bir canı gelmiştir.
- Nice okumuş, uygar geçinen insan vardır ki avladıkları hayvanlarla övünür.
- Kendi tazılarına hayran olan, akvaryumdaki balıklarını özenle besleyen bu insanların av merakına anlam vermek güçtür.
- Hayvanlara duyulan sevgi insan olmanın bir göstergesidir.
- Evindeki muhabbet kuşuyla, papağanıyla canciğer olan bu insanlar, ellerine tüfek aldıkları zaman birer canavar kesilirler.

Yukarıdaki cümlelerden anlamlı bir paragraf oluşturmak istersek doğru sıralama şöyle olur: “4 – 2 – 3 – 5 – 1”

Paragrafın giriş cümlesi 4 numaralı cümledir. Çünkü bu cümle paragrafta anlatılanları başlatan bir özellik gösterir. Daha sonra sırasıyla 2, 3 ve 5. cümleler gelir. Paragrafın sonuç cümlesi ise 1. cümledir. Çünkü bu cümle daha önceki cümlelerde anlatılanları bir sonuca bağlamıştır.

Paragrafta Anlam Akışı

- Tüm paragraflar belirli bir anlam akışını takip eden cümlelerden oluşur. Bu nedenle paragrafı oluşturan cümlelerin aynı ana düşünce etrafında birleşmesi ya da aynı konuyu yansıtmaması gerekir.
- Bazı paragraf sorularında bizden paragraftaki anlam akışını bozan cümleyi bulmamız istenir. Bu sorulara doğru cevap vermenin en kolay yolu paragraftaki ana düşünceyi bulup diğer cümleleri bulduğumuz ana düşünceyi yansıtmayı yansıtmama bakımından değerlendirmektir. Ana düşünceyle çelişen ya da ana düşünceye başka bir düşünceyi dile getiren cümle, paragrafın anlam akışını bozan cümledir.

15. (I) Yazar, yazarken işleyeceği konunun oluşma evresine döner. (II) Hatta, yirmi otuz yıl öncesine döner ve yirmi otuz yılı birkaç dakikaya sığdırır. (III) Bu da onun otuz kırk yılı birden, çok yoğun bir biçimde beyinde, ruhunda duymasını sağlar. (IV) Bu yüzden yazarken yaşamak, bütün yaşam biçimlerinin en verimlisi, en anlamlısıdır.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangisinde parçanın ana düşüncesi belirtilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV

16. Nerede insan varsa orada umut vardır. İnsanın bulunduğu yerde umut bitmez, yok olmaz. İnsanla gelen ilk şeydir umut, insanla giden ilk şey. Bir şehir bombalandıysa taş üstünde taş kalmadı ise yıkıntılar arasında çocuk iniltileri geliyor ise orada umut vardır.

Bu parçaya en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan ve Yaşam
B) İnsan ve Umut
C) Umut ve Yaşam
D) Umut ve Savaş

17. Türküler dilimizin tuzu biberidir. Kitaplarda değil türkülerde "Ara Yemen'i" der, Bedri Rahmi Eyüboğlu. Toplumsal değerlerin sese bürünmüş şeklidir türküler. Türküler sesimiz, yürek sızılarımızdır. Dilimizin rengi, güzelliği, sözümüzün özüdür. Türküler sinelere hapsedilen aşkların dilidir.

Yukarıdaki parçada türkülerin hangi niteliğine değinilmemiştir?

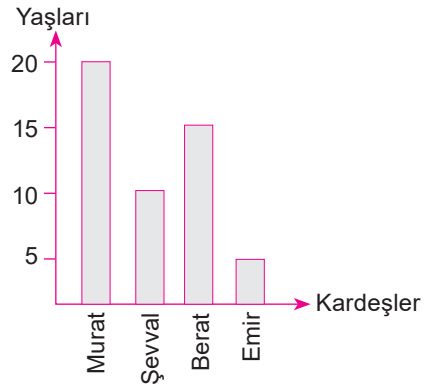
- A) Sadece saz şairleri tarafından bestelendiğine
B) Dilin güzelliklerini gösterdiğine
C) Duyguları ifade ettiğine
D) Toplumsal değerleri yansıttığına

18. Gazetede sekiz sütun mu var? Ben hiç olmayan dokuzuncu sütunda yazarım. Filmde saniyede 24 kare mi var? Benimkisi 25. karededir. Evrende yedi temel renk mi var? Ben size sekizinci rengi sunacağım.

Bu sözleri söyleyen bir yazar aşağıdakilerden hangisiyle nitelendirilebilir?

- A) Titiz B) Özverili
C) Sıra dışı D) Gelenekçi

19.

Yukarıdaki grafik, dört kardeşin yaşlarını göstermektedir.

Buna göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Şevval ve Emir'in yaşları toplamı Berat'ın yaşına eşittir.
B) Yaşça en büyük kardeş Murat'tır.
C) Yaşça en küçük kardeş Şevval'dir.
D) Murat ve Berat'ın yaşları farkı Emir'in yaşına eşittir.

20.

Günler	Uyuduğu süre	TV izleme süresi
Pazartesi	5	3
Salı	7	2
Çarşamba	6	1
Perşembe	4	3

Yukarıdaki tabloda Zeynep'in haftanın ilk dört günü kaç saat uyuduğu ve kaç saat TV izlediği verilmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Perşembe günü uyuduğu süre, TV izlediği süreden daha fazladır.
B) Zeynep'in TV izleme süreleri genellikle gündüz vaktine denk gelmektedir.
C) Zeynep'in uyuduğu süre dört günde de TV izleme süresinden daha fazladır.
D) Zeynep'in pazartesi ve perşembe günleri TV izleme süresi eşittir.

CEVAP ANAHTARI

1	D	2	A	3	B	4	B	5	C	6	A	7	C
8	D	9	B	10	A	11	D	12	A	13	A	14	C
15	D	16	B	17	A	18	C	19	C	20	B		

TEST
2

ANLATIM TÜRLERİ - DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI

1. Türkiye'nin hemen her şehrinde tarihi bir hava soluklarsınız. Yabancı turistlerin ülkemizi ziyaret etmelerinin başlıca nedenlerinden biridir bu. Edirne'de Osmanlının zirve eserlerinden Selimiye Camii vardır. Bursa hamamlarıyla, köprüleriyle, türbeleriyle gelenleri büyüler. Hele tarihi güzellikleriyle insanlara gülümseyen İstanbul...

Bu metinde aşağıdaki düşünceyi geliştirme yollarından hangisi kullanılmıştır?

- A) Tanımlama
B) Tanık gösterme
C) Sayısal verilerden yararlanma
D) Örneklendirme

2. "İnsan zekâ karşısında eğilir ama şefkat karşısında diz çöker." diyen Voltaire, aslında insanların şefkatlilerin peşinden gittiğini söylemiş oluyor. Çünkü insanlar dehalara hayran olurlar fakat şahsiyet sahiplerinin izini sürerler. Mark Twain'in dediği gibi şefkat öyle bir dildir ki sağır da işitebilir, kör de okuyabilir.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisine başvurulmuştur?

- A) Karşılaştırma
B) Tanık gösterme
C) Tanımlama
D) Abartma

3. Eğitimde başlıca gayemiz "iyi insan" yetiştirmektir. Nedir iyi insan? İyi insan, eli ve dili hiçbir varlığa zarar vermeyendir. Tabiata hükmetmeye çalışan değil, doğa ile uyum içinde yaşamaya çalışandır. Evrende var olan her şeyi sadece "nesnel yönü" ile görmeyip, "ondaki hikmetleri" de araştırandır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi tanımlanmıştır?

- A) İyi insan
B) Varlık
C) Evren
D) Tabiat

4. Balık, hayvansal gıdalar arasında en faydalı besinlerdendir. Özellikle Omega-3 yağının sağlığa büyük faydaları vardır. Araştırmalar, balık yemenin kalp krizinden hayatını kaybetme riskini yüzde 36 oranında azalttığını ortaya koyuyor. Bu yüzden sağlıklı bir yaşam için haftada iki öğün balık yemeliyiz.

Bu parçanın anlatımında, aşağıdaki düşünceyi geliştirme yollarından hangisi kullanılmıştır?

- A) Sayısal verilerden yararlanma
B) Tanık gösterme
C) Tanımlama
D) Karşılaştırma

5. Eğer mutluluğu tanıımıyorsan o da sana merhaba demez, hayatın yollarında bin kez karşılaşırsan bile ne sen onu tanırsın ne de o sana selam verir. Mutluluğu tanıyacaksın. Kim bilir, belki evin bahçesinde büyüyen çam ağacıdır mutluluk; belki de sokağın köşesinde boy atan akasyadır.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

- A) Tanık gösterme
B) Örneklendirme
C) Tanımlama
D) Karşılaştırma

TEST
2

SES BİLGİSİ

1. Aşağıda verilenlerden hangisi konuşma kuralları arasında gösterilemez?

- A) Ses tonumuzu uygun bir şekilde kullanmak
- B) Vurgu ve tonlamaya dikkat etmek
- C) Hiçbir zaman tekrara yer vermemek
- D) Karşımızdaki kişi ya da grupta göz teması kurmak

2. Aşağıda verilen sözcüklerin hangisine ünlüyle başlayan bir ek getirildiğinde ünsüz yumuşaması olmaz?

- A) dolap
- B) kâğıt
- C) kitap
- D) defter

3. Aşağıda verilen sözcüklerin hangisi ünlü ile başlayan bir ek aldığı anda hece düşmesi meydana gelir?

- A) yalnız
- B) orijinal
- C) yüzük
- D) alın

4. Aşağıdakilerden hangisi bir konuşmaya hazırlık yapılırken dikkat edilmesi gerekenlerden değildir?

- A) Konuşma metnini başkalarına hazırlatmak
- B) Konuşma yapılacak ortamı düzenlemek
- C) Önceden prova yapıp konuşma süresini ayarlamak
- D) Konunun vurgulanacak yönlerini tespit etmek

5.

- I. Konuşma süresini olabildiğince uzatmak
- II. İyi bir dinleyici olmak
- III. Farklı düşüncelere saygılı olmak

Yukarıda verilenlerden hangileri tartışma yapılırken uyulması gereken kurallar arasındadır?

- A) I ve III
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

6. Aşağıdakilerden hangisi iyi bir dinleyicide bulunması gereken özelliklerden biri değildir?

- A) İstekli, amaçlı ve disiplinli bir şekilde dinler.
- B) Dinlerken not alır.
- C) Açık olmayan, yoğun ifadeleri önemsemez.
- D) Dinlerken pasif olmaz.

Masal

- Gerçek dışı, olağanüstü olayları, kişileri, varlıkları anlatan kurgusal metinlere **masal** denir.
- Masalda olaylar gerçek dışıdır ve belli bir zaman ve mekân yoktur.
- Masallar eğitici nitelik taşırlar.
- Genellikle iyilik - kötülük, doğruluk - haksızlık gibi karşıt durumlar işlenir.
- Masalın sonunda iyiler her zaman kazançlı çıkar.
- Masalın başında tekerleme bölümü bulunur.

ÖRNEK

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde kalbur zaman içinde uzak ülkelerin birinde adaletli oluşuyla bilinen bir padişah yaşarmış. Bu padişah haklıyı haksızı görür, yalana yanlışa asla göz yummazmış. Bir gün padişahın huzuruna bir peri ile büyücü gelmiş. İkisi de birbirinden şikayetçiymiş. Ormandaki sihirli pınarın kenarında ikisi de ev yapmak istiyor ama bir türlü uzlaşamıyorlarmış...

Fabl

- Kahramanları genellikle insan dışı varlıklardan seçilen ve manzum olarak yazılan kurgusal metinlere **fabl** denir.
- Olağanüstü olaylar bulunur; hayvanlar ve bitkiler konuşturulur.
- Eğitici nitelik taşırlar.
- İyi niyet, hoşgörü, kanaatkarlık gibi olumlu özellikleri çocuklara aşılama amacı vardır.

ÖRNEK

Herkes herkese yardım etmeli,
Ben büyük, o küçük dememeli,
İki masalım var bunun üstüne,
Başka da bulurum isteyene.

Aslan toprakla oynuyormuş bir gün,
Bir de bakmış pençesinde bir fare.
Aslan, aslan yürekliymiş o gün,

Kıymamış canına, bırakmış yere.

Boşuna gitmemiş bu iyiliği.

Kimin aklına gelir

Farenin aslana iyilik edeceği?

Etmış işte, hem de canını kurtarmış.

Günün birinde aslan

Biraz çıkayım derken ormandan,

Düşmüş bir tuzağa,

Ağlar içinde kalmış;

Kükremiş durmuş boşuna.

Bereket fare yetişmiş imdada.

Bu iş kükremekle değil,

Kemirmekle olur demiş.

Başlamış incecik dişlerini işletmeye

Gelmiş ipin hakkından ktır ktır,

Bir ilmek kopunca ağdan hayır mı kalır

Sabır, biraz da zaman

Güçten, öfkeden yaman.

ÖRNEK

Aşağıdakilerden hangisi bilgilendirici bir metinden alınmamıştır?

- Mustafa Kemal Atatürk 1881 yılında Selanik'te doğmuştur. Babası Ali Rıza Efendi, annesi Makbule Hanım'dır. Önce Mahalle Mektebi'ne daha sonra Şemsi Efendi İlkokulu'na gitmiştir.
- Köye vardığımda kardan ve soğuktan ellerim tutmaz olmuştu. Annem beni hemen sobanın yanına götürdü. Biraz ısınınca da sıcacık tarhana çorbasını önüme koydu. Pencereden güneşin batmaya başladığını gördüm. Uyumak istiyordum.
- Pelikanlarda gaga avlanmaya uygun yapıdadır. Gaga sanıldığı gibi depolama veya balığı tutma görevi görmez. Kepçeye benzer b,r balık yakalama aracıdır.
- Kurbağalar yapıları gereği büyük hayvan avlayamayacakları için böcek, örümcek, solucan ve minik balıklarla beslenirler.

HİKÂYE NEDİR?

HİKÂYE NEDİR, NASIL YAZILIR?

- Gerçek veya gerçekleşmesi mümkün olayların yer, zaman ve kişilere bağlı olarak belirli bir plana göre anlatıldığı düzyazı türüne **hikâye** adı verilir. Hikâye türündeki metinler olay kaynaklı edebî metinlerdir. Bu metinlerde olay anlatıldığı için olayı tamamlayan “kişi”, “mekân” ve “zaman” unsurlarına da yer verilir.
- Bir hikâyeyi oluşturan yapı unsurları olay, mekân, zaman ve kişilerdir. Dolayısıyla hikâye türündeki metinleri özetlerken bu dört yapı unsuruna dikkat etmemiz ve bu unsurların birbirleriyle bağlantısını kurmamız gerekir.

Hikâyenin Unsurları

Olay

- Hikâyede kişilerin başından geçen her türlü durum şeklinde tanımlayabileceğimiz olay unsuru hikâyenin merkezinde yer alır. Hikâyelerde çok karmaşık olaylar anlatılmaz. Bir ana olay ve bu ana olayı çeşitli yönlerden tamamlayan yardımcı olaylar anlatılır.

Mekân (Yer)

- Hikâyede olayın geçtiği yere mekân ya da yer denir. Hikâyelerde mekan çok ayrıntılı bir şekilde anlatılmaz, kısaca okuyucuya tanıtılır. Ayrıca hikâye türü metinlerde çok geniş bir mekan söz konusu değildir.

Zaman

- Hikâyede olayın başlangıcından bitimine kadar geçen süreye zaman denir. Hikâyede sınırlı bir zaman aralığı vardır, olaylar çok geniş bir zamana yayılmaz. Ayrıca bazı hikâyelerde zamanda geri gidişler (geçmişe dönüşler) söz konusu olabilir.

Kişi (Şahıs Kadrosu)

- Hikâyede olayı yaşayan kahramanlara kişi denir. Hikâyelerin kişi ya da şahıs kadrosu çok geniş değildir. Bir ana karakter ve bu ana karakterin yanında yardımcı karakterler bulunur. Hikâye kişileri çok ayrıntılı bir şekilde ele alınmaz, bu kişilerin sadece belirli özelliklerine yer verilir.

Hikâye Nasıl Yazılır?

- Hikâye yazabilmek için öncelikle yapmamız gereken bir konu bulmaktır. Kendimize uygun bir konu

bulup bu konuyu oluşturacak olayın nasıl başlayacağını, ne şekilde gelişeceğini ve nasıl sonlanacağını kurgulamalıyız.

- Hikâyeye konu olacak olayı tespit ettikten sonra kişileri belirlemeliyiz. Bu aşamada özellikle başkahramanı tespit etmemiz ve bu kahramanın taşıyacağı özellikleri belirlememiz gerekecektir. Ayrıca yardımcı karakterleri de oluşturmalıyız.
- Olayın ve kişilerin özelliklerine uygun bir mekân oluşturmak da hikâye yazmanın önemli aşamalarındandır. Özellikle de başkahramanın yaşadığı mekânları belirlemek bizlere kolaylık sağlayacaktır.
- Anlatacağımız olayın başlangıç ve bitiş süresini önceden belirlemeliyiz. Çünkü zamana bir sınır çizmezsek hikâyede anlattığımız olay gereğinden fazla uzayabilir. Zaman unsuru çoğu kez yazma sürecinde kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

HİKÂYEDE PLAN

- Hikâye yazarken de diğer metinlerde olduğu gibi belirli bir yazı planına göre hareket etmek gerekir. Bu durum yazacağımız hikâyeyi dağınıklıktan kurtaracak ve olayın akışını daha net bir şekilde ortaya koymamızı sağlayacaktır.
- Bu aşamada “Bir hikâye hangi bölümlerden oluşur?” sorusu aklımıza gelmektedir. Hikâye türündeki metinler serim, düğüm ve çözüm olmak üzere üç bölümden oluşur. Şimdi bu bölümlerin özelliklerinden bahsedelim:

Serim

- Bu bölümü hikâyenin giriş bölümü olarak nitelendirebiliriz. Serim bölümünde genellikle olayın yaşandığı mekânı ve kişileri tanıttıcı bilgiler bulunur. Bizler bu bilgilerden hareketle olay hakkında fikir sahibi oluruz. Ayrıca hikâyede anlatılacak ana olaya giriş de bu bölümde yapılır.

Düğüm

- Hikâyenin gelişme bölümü olarak nitelendirebileceğimiz düğüm bölümünde olay gelişir, ayrıntılandırılır ve okuyucunun merakını arttıracak bir hâl alır. Bu bölüm hikâyenin en geniş bölümüdür. Düğüm bölümünde kişiler arasında diyaloglar artar ve hikâyeye yön veren temel unsur olan çatışma ortaya çıkar.

5.
SINIF

MATEMATİK

DATA YAYINLARI

1. ÜNİTE

DOĞAL SAYILAR

- 1) Sayıları ifade etmek için kullanılan sembollere **rakam** denir. Rakamlar; 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9 olmak üzere on tanedir.
- 2) **Sayma sayıları**: Nesnelere saymak için kullandığımız 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10..., 15, ... gibi sayılara sayma sayıları denir. Sayma sayılar kümesi "S" harfi ile gösterilir.
- 3) **Doğal sayılar**: Sayma sayılarına 0 (sıfır) sayısını eklersek doğal sayılar oluşur. Doğal sayılar kümesi "N" harfi ile gösterilir.
0, 1, 2, 3, 4, ..., 9, 10, ... 100, 101, ... 1000, ...

ÖRNEK

2, 4, 0, 8 ve 9 rakamlarını kullanarak en büyük olacak şekilde bir doğal sayı oluşturalım ve inceleyelim.

ÇÖZÜM

Sayımız 98420 şeklinde olacaktır.

- 90000 → 9 rakamının basamak değeridir.
8000 → 8 rakamının basamak değeridir.
400 → 4 rakamının basamak değeridir.
20 → 2 rakamının basamak değeridir.
0 → 0 rakamının basamak değeridir.

$$\begin{array}{r} + \\ 98420 \\ \hline \end{array}$$

Sayı Değeri

- Verilen bir sayıdaki rakamın sayı değeri kendisine eşittir.

Basamak Değeri

- Bir rakamın bulunduğu yere göre aldığı değerdir. Bu değer rakam ile basamağın sayısal değerinin çarpılması ile bulunur.

ÖRNEK

32765 doğal sayısındaki "2" rakamının basamak değerini bulalım.

ÇÖZÜM

32765 → 32765

→ $2 \times 1000 = 2000$ olarak bulunur.

ÖRNEK

754286 doğal sayısındaki "4" rakamının basamak değeri ile sayı değerinin toplamı kaçtır?

ÇÖZÜM

Sayı değeri 4'tür.

Basamak değeri $4 \times 1000 = 4000$ 'dir.

$4000 + 4 = 4004$ olarak bulunur.

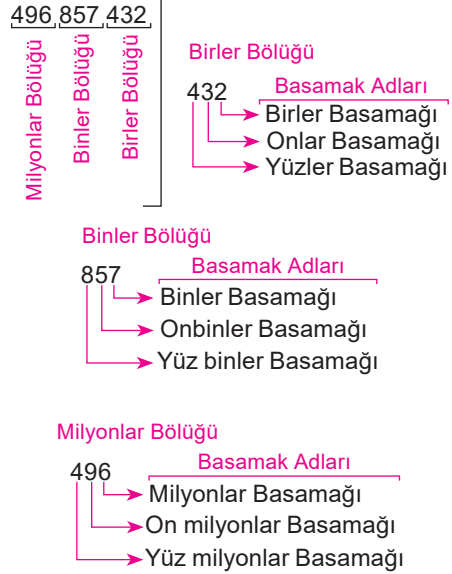
Bölük

- Bir sayıda bulunan rakamlar sağdan sola doğru 3'erli gruba ayrılır. Ayrılan bu her gruba bölük adı verilir.

ÖRNEK

496 857 432 doğal sayısını bölüklerine ayıralım.

ÇÖZÜM

Sayıların Okunuşu

Sayılar okunurken önce sayı bölüklerine ayrılır. Daha sonra büyük bölükten küçük bölüğe doğru okumak üzere her bir bölükte bulunan sayı bölüğün ismi ile beraber söylenir.

ZİHİNDEN TOPLAMA İŞLEMİ

Zihinden toplamada çeşitli stratejiler geliştirebilirsiniz.

Örneğin;

47 + 32 toplamında

● $40 + 30 + (7+2)$

$= 70 + 9 = 79$

● $47 + 30 + 2$

$= 77 + 2 = 79$

● $40 + (7+32)$

$= 40 + 39 = 79$

● $(47+3) + 32$

$= 50 + 32 = 82 - 3 = 79$

Bu stratejilerden birini kullanabilir veya kendiniz de farklı bir yol bulabilirsiniz.

Toplama İşleminde Tahmin

Sayıları en yakın onluk, binlik veya yüzlüğe yuvarlayıp tahmin edebiliriz.

ÖRNEK

$2875 + 3413$

Nisa yukarıdaki işlemi en yakın yüzlüğe yuvarlayarak yaparsa sonucu kaç bulur?

ÇÖZÜM

$$\begin{array}{r} 2900 \\ + 3400 \\ \hline 6300 \end{array}$$

En yakın yüzlük
En yakın yüzlük
6300 olur.

ÖRNEK

$2765 + 4726$ işlemi en yakın onluğa göre yapıldığında elde edilen sonucu gerçek sonuç ile karşılaştıralım.

ÇÖZÜM

En yakın onluğa göre	Gerçek sonuç
$2765 \rightarrow 2770$	2765
$4726 \rightarrow 4730$	4726
$\begin{array}{r} + \\ \hline 7500 \end{array}$	$\begin{array}{r} + \\ \hline 7491 \end{array}$

Yapılan işlemlerde en yakın onluğa göre tahmini sonuç gerçek sonuçtan daha fazla çıkmıştır.

TEST 3

DOĞAL SAYILARLA TOPLAMA İŞLEMİ

1. $1453 + 1071$

işleminin sonucu kaçtır?

A) 2521 B) 2524 C) 2526 D) 2528

2. 65432

$$\begin{array}{r} + 2798 \\ \hline \dots \end{array}$$

Yukarıda verilen işlemin sonucu kaçtır?

A) 68302 B) 68203 C) 68230 D) 68320

3. $752 + 257 + 591$

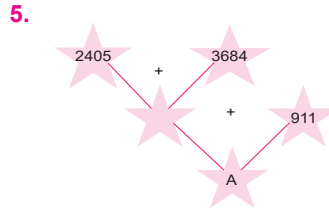
Yukarıda verilen işlemin sonucu kaçtır?

A) 1300 B) 1400 C) 1500 D) 1600

4. $\begin{array}{r} 88888 \\ 8888 \\ + 888 \\ \hline ABCDE \end{array}$

Yukarıda verilen işlemde ABCDE sayısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) 98664 B) 98646 C) 98466 D) 96664

Yukarıda verilen işlem ağacına göre A kaçtır?

A) 6000 B) 6940 C) 6896 D) 7000

6.

+	125	250
625	A	
A		B

Yukarıda verilen tabloya göre B kaçtır?

A) 896 B) 996 C) 1000 D) 1096

7.

$$\begin{array}{r} 3A42 \\ + 6B3 \\ \hline 4515 \end{array}$$

Yukarıda verilen işlemde A+B kaçtır?

A) 12 B) 13 C) 14 D) 15

- Zihinden 5 ile çarpma yapabilmek için; 5 ile çarpılan sayının yarısı alınır bir tane "0" eklenir. 25 ile çarpılan sayının iki defa yarısı alınır iki tane "00" eklenir. 125 ile çarpılan sayının üç defa yarısı alınır üç tane "000" eklenir.

ÖRNEK

125x128 işlemini zihinden yapalım.

ÇÖZÜM

128'in yarısı 64 } Üç defa
64'ün yarısı 32 } yarısı 125x128 = 16000
32'nin yarısı 16 } alındı. 128÷8
16000 bulunur.

ÖRNEK

25 x 2800 işlemini zihinden yapalım.

ÇÖZÜM

28 ÷ 2 = 14
14 ÷ 2 = 7
25 x 28 = 700 (2 tane sıfır eklendi)
25 x 2800 = 70000 olur.

- Zihinden 9 ile çarpma yaparken sayı 10 ile çarpılır. Sonuçtan sayıyı bir defa çıkarırız.

18 x 9 işlemi;
18 x 10 = 180
180 - 18 = 162 olur.

- Zihinden 8 ile çarparken sayıyı 3 defa 2 ile çarpabiliriz.

- 6'yı 8 ile çarpalım

6 x 2 = 12
12 x 2 = 24
24 x 2 = 48 olur.

Çarpma İşleminde Tahmin:

Çarpanları en yakın onluğa veya yüzlüğe yuvarlayarak tahminde bulunulabilir.

ÖRNEK

328 x 21 işlemini; yuvarlama yaparak
330 x 20 = 6600 tahmini sonucuna ulaşırız.

TEST 5

DOĞAL SAYILARLA ÇARPMA İŞLEMİ

1. 234 x 85 işleminin sonucu kaçtır?

- A) 16890 B) 17890
C) 18890 D) 19890

- 2.

$$\begin{array}{r} 498 \\ \times 35 \\ \hline \dots \end{array}$$

Yukarıda verilen çarpma işleminin sonucu kaçtır?

- A) 17340 B) 17430
C) 18340 D) 18430

- 3.

$$\begin{array}{r} 456 \\ \times AB \\ \hline 1368 \\ + 912 \\ \hline 10488 \end{array}$$

Yukarıda verilen çarpma işleminde AB sayısı kaçtır?

- A) 23 B) 24 C) 32 D) 34

- 4.

$$\begin{array}{r} KLM \\ \times 2N \\ \hline \dots \\ + 642 \\ \hline 7704 \end{array}$$

Yukarıda verilen çarpma işlemine göre N kaçtır?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 6

5. 25 x 12 = A

9 x 15 = B ise

A + B kaçtır?

- A) 525 B) 475
C) 450 D) 435

**TEST
9**

**DÖRT İŞLEM İLE İLGİLİ
PROBLEMLER**

1.

FATURA	
Peşinat:	140 TL
1. Taksit:	
2. Taksit:	
3. Taksit:	
4. Taksit:	
5. Taksit:	
6. Taksit:	
Toplam = 1040 TL	

Beyaz eşya satın alan birinin elindeki faturaya göre her bir taksidi kaç TL olacaktır?

A) 75 B) 150 C) 180 D) 250

2. **Bir boyacı daire başına 245 TL alarak günde 3 daire boyuyor. Buna göre bir ay sürekli çalışan boyacının eline kaç TL geçmiştir? (1 ay = 30 gün)**

A) 20050 B) 21050 C) 22050 D) 23050

3. **Cumhuriyet altınının 680 TL olduğu zamanda 15 tane alan Hüseyin fiyatı 840 TL olduğu zaman hepsini satıyor.**

Buna göre Hüseyin'in kârı kaç TL olur?

A) 2400 B) 2600 C) 2800 D) 3400

4. **Bir sınıfta 18 sıra ve her sırada iki kişi oturuyor. Bu sınıf mevcudu ile aynı olan beş sınıf daha olduğuna göre toplam öğrenci sayısı kaçtır?**

A) 180 B) 196 C) 216 D) 226

5.

BİLET	
Tam	Öğrenci
25 TL	15 TL

Yukarıda verilen sinema bilet tarifesine göre, 3 yetişkin ve 4 öğrenci için kaç TL ödeme yapılacaktır?

A) 120 B) 125 C) 130 D) 135

6. **Bir çiftlikteki 95 hayvandan 40'ı hindi, 25'i tavuk, geriye kalanlar ise tavşandır.**

Buna göre tavşanların ayak sayılarının toplamı kaçtır?

A) 120 B) 115 C) 110 D) 100

7. **Kişi başı 60 TL'den hesaplanan bir tatile 10 kişilik öğrenci grubu gitmek istiyor.**

Son anda 2 kişi vazgeçip gitmeyince kişi başına düşen ücret kaç TL artmış olur?

A) 12 B) 15 C) 20 D) 25

8. **İlk gün 40 sayfa kitap okuyan Serpil sonraki günler için bir önceki günün yarısı kadar daha fazla sayfada kitap okuyor.**

Buna göre 4 günde toplam kaç sayfa kitap okumuş olur?

A) 420 B) 325 C) 230 D) 135

9. **Ersin aylık kirası 450 TL olan evin kirasını bir yıllık peşin verirse 5040 TL olarak verecektir.**

Buna göre bir yıllık peşin kiralayan Ersin aylık kirasını kaç TL indirimli vermiş olur?

A) 20 B) 25 C) 30 D) 35

Kesirlerde Sıralama

1) Paydaları eşit olan kesirlerden payı büyük olan kesir daha büyüktür.

ÖRNEK

$\frac{7}{8}$ ile $\frac{5}{8}$ kesirlerinden $\frac{7}{8}$ daha büyüktür.

ÖRNEK

$\frac{3}{10}$, $\frac{9}{10}$ ve $\frac{7}{10}$ kesirlerini büyükten küçüğe doğru sıralayalım.

ÇÖZÜM

$\frac{9}{10}$ kesri $\frac{7}{10}$ kesrinden $\frac{7}{10}$ kesri de $\frac{3}{10}$ kesrinden büyüktür.

$\frac{9}{10} > \frac{7}{10} > \frac{3}{10}$ şeklinde sıralanır.

2) Birinin paydası diğerinin katı olan kesirlerde genişletme yapılarak kesirler sıralanır.

ÖRNEK

$\frac{9}{20}$ ile $\frac{3}{4}$ kesirini sıralayalım.

ÇÖZÜM

$$\frac{3}{4} = \frac{3 \times 5}{4 \times 5} = \frac{15}{20}$$

$\frac{15}{20}$ kesri $\frac{9}{20}$ kesrinden büyük olur.

$$\begin{array}{r} \frac{9}{20} < \frac{15}{20} \\ \downarrow \quad \downarrow \\ \frac{9}{20} < \frac{3}{4} \end{array}$$

KESİRLERDE SADELEŞTİRME VE SIRALAMA

1.

Yukarıda verilen modeldeki denk kesirler aşağıdakilerden hangisidir?

A) $\frac{2}{3}$ ile $\frac{4}{6}$ B) $\frac{2}{5}$ ile $\frac{4}{10}$

C) $\frac{2}{5}$ ile $\frac{6}{10}$ D) $\frac{2}{3}$ ile $\frac{3}{2}$

2. $\frac{3}{7}$ kesri ile $\frac{A}{21}$ kesri denk olduğuna göre A

sayısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) 4 B) 6 C) 8 D) 9

3. $\frac{16}{20}$ kesri aşağıdaki kesirlerden hangisinin genişletilmiş hali olabilir?

A) $\frac{2}{3}$ B) $\frac{3}{4}$ C) $\frac{4}{5}$ D) $\frac{5}{8}$

4.

 Yanda verilen taralı kısma karşılık gelen denk kesir aşağıdakilerden hangisidir?

A) $\frac{2}{3}$ B) $\frac{3}{5}$ C) $\frac{5}{6}$ D) $\frac{5}{8}$

5. $\frac{12}{15} = \frac{4}{A}$

Yukarıda verilen denkleme göre A kaçtır?

A) 5 B) 4 C) 3 D) 2

KESİRLERLE İLGİLİ PROBLEMLER

Toplama ve Çıkarma İşlemi Gerektiren Problemler

ÖRNEK

Arda, kitabının $\frac{5}{16}$ 'sini okuyor.

Buna göre Arda'nın kitabının kaçta kaç kalmıştır?

ÇÖZÜM

Kitabın tamamı $= \frac{16}{16}$,

Kalan kısmı $= \frac{16}{16} - \frac{5}{16} = \frac{11}{16}$ 'sı kalmıştır.

ÖRNEK

Murat bir işin $\frac{1}{4}$ 'ünü Kerim ise aynı işin $\frac{5}{8}$ 'ini yapmıştır.

Buna göre ikisi işin kaçta kaçını yapmıştır?

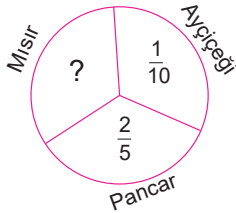
ÇÖZÜM

$\frac{1}{4} + \frac{5}{8} = \frac{2}{8} + \frac{5}{8} = \frac{7}{8}$ 'ini yapmışlardır.

ÖRNEK

Yanda bir tarlanın tamamının ekili alanları verilmiştir.

Buna göre mısır tarlanın kaçta kaçına ekilmiştir?

ÇÖZÜM

$\frac{1}{10} + \frac{2}{5} = \frac{1}{10} + \frac{4}{10} = \frac{5}{10}$ 'una Ayçiçeği ve Pancar ekilmiştir.

$$\left(\frac{2 \times 2}{5 \times 2} = \frac{4}{10} \right)$$

Kalan kısım mısır olacağına göre;

$$\frac{10}{10} - \frac{5}{10} = \frac{5}{10} \text{ olur.}$$

ÖRNEK

Ece gideceği yolun önce $\frac{5}{12}$ 'sini sonra $\frac{11}{24}$ 'ünü gidiyor.

Buna göre yolun kaçta kaç kalmıştır?

ÇÖZÜM

$\frac{5}{12} + \frac{11}{24} = \frac{10}{24} + \frac{11}{24} = \frac{21}{24}$ 'ünü gitmiştir.

$$\left(\frac{5 \times 2}{12 \times 2} = \frac{10}{24} \right)$$

Kalan yol $= \frac{24}{24} - \frac{21}{24} = \frac{3}{24}$ olur.

ÖRNEK

Şevval okul defterinin 1. dönem $\frac{13}{20}$ 'sini 2. dönem ise kalan kısmını yazmıştır.

Buna göre 1. dönem, 2. döneme göre kaçta kaçını fazla yazmıştır?

ÇÖZÜM

2. dönem $= \frac{20}{20} - \frac{13}{20} = \frac{7}{20}$ 'sini yazmıştır.

$\frac{13}{20} - \frac{7}{20} = \frac{6}{20}$ 'sini daha fazla yazmıştır.

ÖRNEK

Bir çiçekçi elindeki çiçeklerin $\frac{5}{18}$ 'ini pazartesi günü satmıştır. Salı günü ise pazartesi gününden $\frac{2}{9}$ oranında daha fazla satmıştır.

Buna göre pazartesi ve salı günleri çiçeklerin toplam kaçta kaçını satmıştır?

ÇÖZÜM

Pazartesi günü $: \frac{5}{18}$,

Salı günü $: \frac{5}{18} + \frac{2}{9} = \frac{5}{18} + \frac{4}{18} = \frac{9}{18}$

$$\left(\frac{2 \times 2}{9 \times 2} = \frac{4}{18} \right)$$

Toplam $: \frac{5}{18} + \frac{9}{18} = \frac{14}{18}$ 'ini satmıştır.

ÇÖZÜM

$$\triangle = \star + 8,15 \text{ ise}$$

$$\begin{array}{r} 12,05 \\ + 8,15 \\ \hline 20,20 \text{ olur.} \end{array}$$

ÖRNEK

Kırtasyeden tanesi 1,75 TL den bir defter ve tanesi 2,5 TL'den bir kalem satın alan Sertap kırtasiyeye kaç TL öder?

ÇÖZÜM

$$\begin{array}{r} 1,75 \\ + 2,50 \\ \hline 4,25 \text{ TL olur.} \end{array}$$

ÖRNEK

$\frac{2}{5} + 0,8$ işleminin sonucu kaçtır?

ÇÖZÜM

$$\frac{2}{5} + 0,8 = 0,4 + 0,8 \text{ ise}$$

$$\begin{array}{r} 0,4 \\ + 0,8 \\ \hline 1,2 \text{ olur.} \end{array}$$

$(\frac{2 \times 2}{5 \times 2} = \frac{4}{10} = 0,4)$

ÖRNEK

$\frac{3}{4} + 2,75$ işleminin sonucu kaçtır?

ÇÖZÜM

$$\frac{3}{4} + 2,75 = 0,75 + 2,75$$

$$\begin{array}{r} 0,75 \\ + 2,75 \\ \hline 3,50 \text{ olur.} \end{array}$$

$$(\frac{3 \times 25}{4 \times 25} = \frac{75}{100} = 0,75)$$

ÖRNEK

$0,2 + 0,4 + 0,005$ işleminin sonucu kaçtır?

ÇÖZÜM

$$\begin{array}{r} 0,200 \\ + 0,400 \\ + 0,005 \\ \hline 0,605 \text{ olur.} \end{array}$$

TEST 4

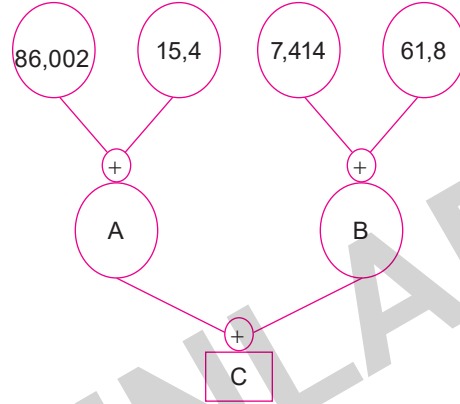
ONDALIK GÖSTERİMLERLE TOPLAMA İŞLEMİ

1. $0,5 + 0,04$

işleminin sonucu kaçtır?

- A) 0,45 B) 5,4 C) 0,54 D) 4,5

2.

Yukarıda verilenlere göre $A + B + C$ toplamı hangisidir?

- A) 170,616 B) 170,016
C) 304,232 D) 341,232

3. $\square = \triangle + 2,05$

$$\triangle = 1 + 1,5$$

olduğuna göre \square kaçtır?

- A) 45,5 B) 4,55 C) 0,455 D) 45,05

4.

+	1	\triangle
0,2	\triangle	
0,8		\square

Yukarıda verilen tabloya göre \square aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 0,02 B) 0,2 C) 2 D) 20

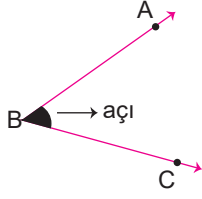
5. Tablo : Kırtasiye Ürünleri ve Fiyatları

Ürünler	Fiyatı (TL)
Defter	1,75
Silgi	2
Kalem	2,5

Yukarıda verilen tabloya göre her birinden birer tane alan Ebrar kaç TL öder?

- A) 5,15 B) 5,25 C) 5,75 D) 6,25

AÇILAR

- Başlangıç noktaları aynı olan iki ışının meydana getirdiği açıklığa açı denir. $[BA \cup [BC = \widehat{ABC}$ oluşur.
- Burada $[BA$ ve $[BC$ \widehat{ABC} açısının kollarıdır.
- B ise açının köşesidir.
- Açı isimlendirilirken;
“ $\widehat{\quad}$ ”sembolü köşe harfinin üzerine gelecek şekilde belirtilir.

İsmlendirme

$\widehat{ABC} \rightarrow ABC$ açısı

$\widehat{CBA} \rightarrow CBA$ açısı

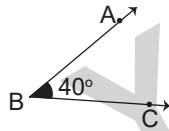
$\widehat{B} \rightarrow B$ açısı şeklinde ifade edilir.

Açının Ölçüsü

Açının sayısal ölçüsüne (derece olarak) açının ölçüsü denir.

Verilen bir açıyı açı ölçer ile ölçerek buluruz.

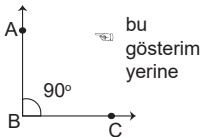
ABC açısının ölçüsü 40° dir. Bu ifade $m(\widehat{ABC}) = 40^\circ$ şeklinde gösterilir.

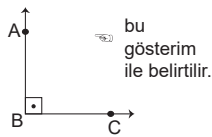
AÇI ÇEŞİTLERİ

Dik Açı

- Ölçüsü 90° olan açığa dik açı denir.

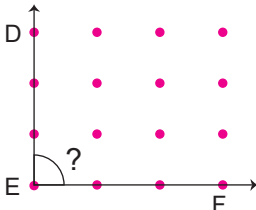

bu gösterim yerine

bu gösterim ile belirtilir.

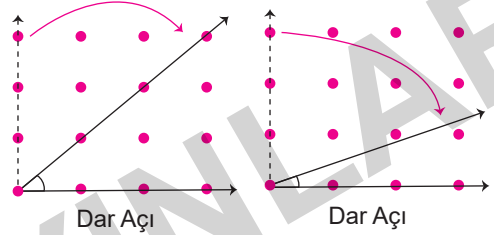
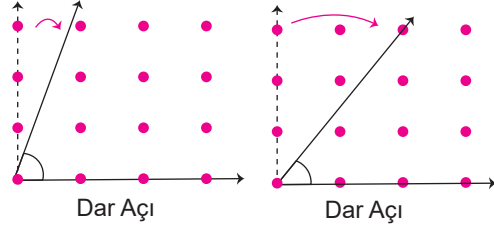
ÖRNEK

Yanda verilen noktali kağıtta DEF açısının ölçüsü 90° dir. $m(\widehat{DEF})=90^\circ$ yazılır.

Dar Açı

Ölçüsü 0° ile 90° arasında olan açığa dar açı denir.

NOT

Bir dar açının ölçüsü doğal sayı olarak en az 1° ve en çok 89° olabilir.

ÖRNEK

125° lik bir açı ölçüsünden en az kaç derecelik açı ölçüsü çıkarılırsa kalan açı ölçüsü dar açı olur?

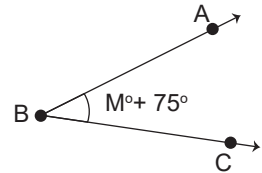
ÇÖZÜM

En büyük dar açı 89° olduğundan

$$125^\circ - 89^\circ = 36^\circ \text{ olur}$$

ÖRNEK

ABC bir dar açı olduğuna göre M'nin en büyük doğal sayı değeri kaçtır?

ÇÖZÜM

En büyük dar açı 89° olduğundan $89^\circ - 75^\circ = 14^\circ$ olur.

14, 15 ve 16. soruları bu tabloya göre cevaplayınız

Sınıflar	Mevcutlar
2 - A	### ### ### ### ###
2 - B	### ### ### ### ###
2 - C	### III
2 - D	### ###
2 - E	### ### II

14. Yukarıda verilen tabloya göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) 2 - A sınıfının mevcudu ile 2 - B sınıfının mevcudu eşittir.
 B) 2 - E'den 2 - C'ye 2 öğrenci giderse 2 - C ve 2 - E sınıflarının mevcutları eşit olur.
 C) 2 - A sınıfında 26 öğrenci vardır.
 D) 2 - C ve 2 - D sınıflarındaki toplam öğrenci sayısı 18'dir.

15. Yukarıdaki çetele tablosuna göre 2 - A ve 2 - B şubelerinde toplam kaç öğrenci vardır?

- A) 40 B) 45 C) 48 D) 50

16. Sınıf mevcudunun 10 kişiden az olduğu sınıf aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 2-B B) 2-C C) 2-D E) 2-E

CEVAP ANAHTARI

1	C	2	B	3	A	4	C	5	A
6	B	7	A	8	C	9	D	10	B
11	C	12	A	13	D	14	C	15	D
16	B								

3. Sütun Grafiği:

Tabloda düzenlenen verilerin grafikte sütunlarla gösterilmesidir.

NOT

Yanlış anlaşılmalara yol açmamak için;

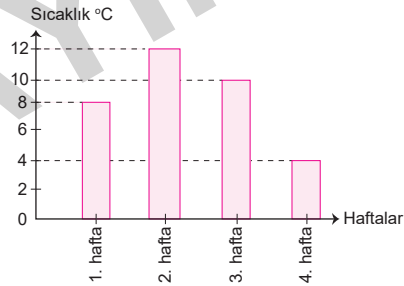
- Çizilen sütun grafiği sıfırdan başlatılmalıdır.
- Sütun genişlikleri aynı tutulmalıdır.

ÖRNEK

Aşağıda tabloya uygun sütun grafiği çizilmiştir.

Tablo: Haftalara göre bir ilin sıcaklık değerleri	
Haftalar	Ortalama Sıcaklık (°C)
1. Hafta	8
2. Hafta	12
3. Hafta	10
4. Hafta	4

Grafik: Sıcaklık değerleri

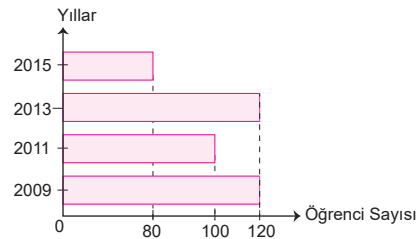
(Bu bir dikey sütun grafiğidir.)

ÖRNEK

Tablo: Yıllara göre mezun öğrenci sayısı	
Yıllar	Öğrenci Sayısı
2009	120
2011	100
2013	120
2015	80

0

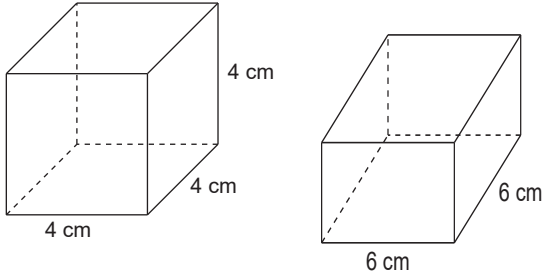
Grafik: Yıllara göre mezun öğrenci sayısı

(Bu bir yatay sütun grafiğidir.)

- a) Taban alanı = $2 \text{ cm} \times 6 \text{ cm} = 12 \text{ cm}^2$
 b) Yanal alanı = Taban çevresi x Yükseklik
 = $16 \text{ cm} \times 4 \text{ cm} = 64 \text{ cm}^2$
 c) Yüzey alanı = $2x \text{ Ta} + \text{Ya} = 2 \times 12 \text{ cm}^2 + 64 \text{ cm}^2$
 = 88 cm^2 olur.

ÖRNEK

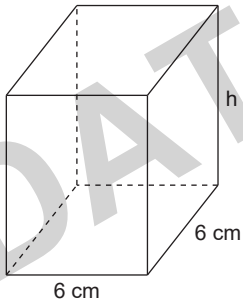
Yukarıda yüzey alanları birbirine eşit olan küp ve kare prizma verilmiştir.

Kare prizmanın tabanının bir ayrıtı 6 cm ise yüksekliği kaç cm'dir?

ÇÖZÜM

Küpün yüzey alanı:

$$6xa^2 = 6x4^2 = 96 \text{ cm}^2$$

Kare prizmanın yüzey alanı;

Yüzey alanı = $2x\text{Taban alanı} + 4x\text{Yanal alan}$

$$\text{Taban alanı} = 6 \times 6 = 36$$

$$\text{Yanal alanı} = 4 \times (h \times 6)$$

$$96 = (2 \times 36) + 4 \times (h \times 6)$$

$$96 = 72 + \underbrace{4(h \times 6)}_{24}$$

$$96 - 72 = 24 = 4 \times (h \times 6)$$

$$24 = 24 \times h$$

$$h = 1 \text{ cm bulunur.}$$

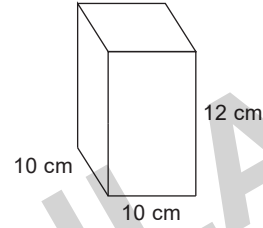
TEST 4

PRİZMALARIN YÜZEY ALANI

1. Bir ayrıtın uzunluğu 6 cm olan küpün yüzey alanı kaç cm^2 dir?

A) 24 B) 36 C) 136 D) 216

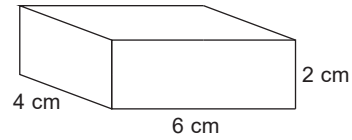
2.

Yukarıda verilen kare dik prizmanın yanıl alanı kaç cm^2 dir?

A) 240 B) 360 C) 480 D) 520

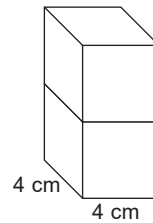
3.

Yukarıda verilen dikdörtgenler prizmasının yüzey alanı kaç cm^2 dir?

A) 92 B) 88 C) 84 D) 72

4.

Ayrıt uzunluğu 4 cm olan iki tane eş küp üst üste konuluyor.

Buna göre oluşan şeklin yüzey alanı kaç cm^2 dir?

A) 32 B) 128 C) 156 D) 160

5.
SINIF

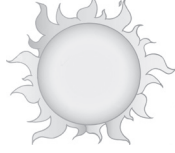
FEN BİLİMLERİ

DATA YAYINLARI

GÜNEŞ, DÜNYA VE AY

1. GÜNEŞ'İN YAPISI VE ÖZELLİKLERİ

- Dev bir gaz ve toz bulutundan meydana gelmiştir.
- Orta büyüklükte küre şeklinde bir yıldızdır ve Dünya'ya olan uzaklığı yaklaşık 150 milyon km'dir.
- Enerji kaynağıdır.
- Orta sıcaklıkta bir enerjiye ve ısıya sahiptir. Bundan dolayı rengi sarıdır.
- Güneş, Dünya'ya en yakın yıldızdır.
- Güneş'te Dünya gibi katmanlardan oluşur.
- Güneş'in merkezinde çok sıcak ve yoğun olan çekirdek bulunur. Güneş'in gözümüzle gördüğümüz katmanı ışık küredir. Işık küre; renk küre ve taç küre olmak üzere iki katmandan oluşmuştur. Bu katmanları normalde göremeyiz. Bu katmanlar bazı teknolojik araçlarla gözlenir.
- Güneş; kendi eksenini etrafında döner. Güneş'in kendi eksenini etrafında dönüşü batıdan doğuya doğrudur.
- Çevresine ısı ve ışık yayan Güneş'in enerjisinin çok az bir kısmı yeryüzüne ulaşır.
- Güneş'in yapısındaki ısı ve ışık enerjisi hidrojenin helyuma dönüşmesi sonucu ortaya çıkar.
- Dürbünle Güneş'i incelediğimizde koyu renkli Güneş lekelerini görürüz. Bu lekeler Güneş'in yüzeyinde daha soğuk olan bölgelerdir.

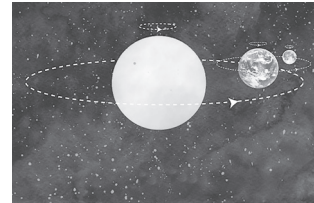
NOT

Galileo 400 yıl önce teleskobu icat etmiştir. Teleskopla Güneş lekelerini gözlemlemiştir. Bu gözlemleri sonucu Güneş lekelerinin aynı yöne doğru kaydığını fark etmiş ve Güneş'in kendi eksenini etrafında dönme hareketi yaptığı sonucuna ulaşmıştır.

- Dünya'mızın Güneş etrafında bir tur dönmesi ile mevsimler oluşur.
- Güneş ışınlarını fazla alan yerlerde yaz mevsimi, az alan yerlerde kış mevsimi yaşanır.

2. AY'IN YAPISI VE ÖZELLİKLERİ

- Dünya'mızın tek doğal uydusu Ay'dır. Küresel şekle sahiptir.
- Ay bir enerji kaynağı değildir.
- Geceleri ışık yaymasının sebebi Güneş'ten aldığı ışınları yansıtmasıdır. Ay'da atmosfer çok ince olduğu için Ay'ın atmosferi yok kabul edilir.
- Ay, kendi ekseninde dönerken Dünya'nın çevresinde de dolanır. Bu durumda Ay'ın kendi ekseninde dönmesine **dönme hareketi**, Dünya'nın çevresinde ve Dünya ile birlikte Güneş'in etrafında hareket etmesine **dolanma hareketi** denir.
- Ay'ın kendi etrafında dönmesi ile Dünya çevresinde dolanması yaklaşık aynı süreye (27,3 gün) eşittir. Bundan dolayı Dünya'dan Ay'a bakıldığında Ay'ın hep aynı yüzünü görürüz.
- Ay, Dünya'nın çevresinde dolandığı için Dünya ile birlikte Güneş'in çevresinde de dolanır. Bu dolanma hareketini Dünya'nın dolanma hareketi ile eş zamanlı olarak 365 gün 6 saatte tamamlar.
- Ay'ı ve diğer yıldızları gündüz göremememizin nedeni; Dünya'mıza yakın olan Güneş'in fazla miktarda çevreyi aydınlatmasıdır. Fakat; Ay, Güneş'ten aldığı ışınları bulunduğu konum itibarıyla Dünya'ya yansır.
- Ay kendi etrafında Dünya gibi saat yönünün tersine dönmektedir. Dünya etrafında da yine saat yönünün tersine döner. Güneş etrafında Dünya ile birlikte döndüğü için Güneş etrafındaki dönüş yönü de saat yönünün tersinedir.

CANLILAR DÜNYASI

CANLILARI TANIYALIM

Canlıların Sınıflandırılması

- Doğada 10 milyon canlı çeşidinin yaşadığı tahmin edilmektedir ve bu sayı gün geçtikçe artmaktadır. Canlı çeşidinin artmasıyla onları tanımamız da zorlaşmıştır. İşte bu yüzden bilim insanları canlıları rahatlıkla tanımak ve incelemek için sınıflandırma yapmışlardır.
- İlk olarak canlıları, bitkiler ve hayvanlar olmak üzere iki gruba ayırmışlardır. Ancak zamanla yeni canlı türlerinin de var olduğunu ve bu iki grupta yer alamayacağını fark etmişlerdir.
- Bilim insanları günümüzde canlıları sınıflandırırken;
 - Yaşam alanları, hareketleri, üremeleri, solunum ve boşaltım yapıları, beslenme şekilleri, omurgalı ve omurgasız oluşları gibi kriterleri göz önüne alırlar.

1. Mikroskopik Canlılar

Çevremize baktığımızda çıplak gözle göremediğimiz ancak mikroskop yardımıyla büyütürsek görebildiğimiz canlılara **mikroskopik canlılar** denir.

- Mikroskopik canlılar; suda, havada, toprakta, besinlerde ve diğer canlıların vücutlarında yaşayabilir.
- En basit yapıya sahip olanına **bakteri** denir. Bakteriler yaşamın her alanında her yerde bulunabilir. İnsan vücuduna yararlı veya zararlı olan çeşitleri vardır.

Mikroskopik Canlıların Genel Özellikleri

- Sütten, yoğurt ve peynir; üzüm suyundan sirke ve turşu elde edilmesini sağlarlar.

- Her ortamda yaşayan çeşitleri vardır.
- Uygun nem, sıcaklık ve besin ortamında hızlıca çoğalabilirler.
- Verem, tifo, tetanoz, kolera, difteri ve zatürre gibi hastalıkların oluşmasına neden olurlar.
- Besinlerin bozulmasına sebep olurlar.
- Ölü hayvan ve bitki kalıntılarının çürümelerini, toprağa karışmasını ve toprağın verimliliğinin artmasını sağlarlar.
- Bakterilere göre daha gelişmiş mikroskopik canlılar da vardır. Bunlara **protista (protozoa)** adı verilir.
- Bu canlılara öglena, amip, alg ve terliksi hayvan (paramesyum) örnek verebiliriz. Bunlar nemli ortamlarda, insan ve hayvan vücudunda yaşamayı sever.

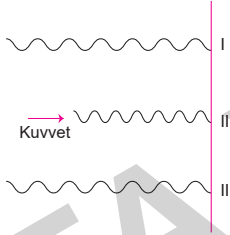
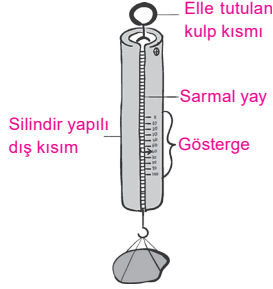
2. Mantarlar

- Çevremize baktığımızda bahçeler, ormanlar, nemli, ılık ve karanlık yerler gibi birçok alanda görebiliriz. Çeşitli türleri vardır.

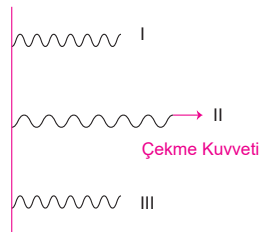
- Cisme uygulanan kuvvet cisimler üzerinde her zaman bir etkiye sahip değildir.
- Yani uygulanan kuvvetler ile cisimler her zaman hareket etmeyebilir veya şekil değiştiremeyebilir.
- Bir cisme uygulanan kuvvet belli büyüklükte olmalı ki cisim hareket edebilsin.

Dinamometre: Kuvvet Ölçer

- Cisimlere uygulanan kuvvetin büyüklüğünü ölçmeye yarayan araçlara **dinamometre** denir.
- Dinamometreler günlük yaşamda yaygın olarak el kantarı olarak bilinir.
- El kantarı ile bazı maddelerin ağırlıklarını ölçeriz.
- Aslında ölçülen birim bilimsel olarak **Newton** olarak ifade edilir.
- Dinamometrelerin yapısını inceleyecek olursak çok basit bir düzeneğe sahip olduğuna görürüz.

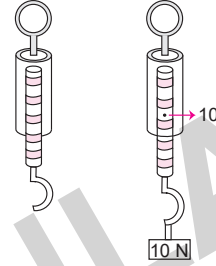

- Dinamometrelerdeki en önemli madde sarmal yaydır.
- Yaylar esnek cisimlerdir. Çünkü esnek cisimlerin özelliği üzerine bir kuvvet uygulandığında şeklini değiştirirken, kuvvet ortadan kalktığında tekrar eski haline dönmeleridir.

- Yukarıda görüldüğü gibi bir esnek cisim olan yay kuvvet uygulandığında şekli değişir. Fakat uygulanan kuvvet ortadan kalktığında yay eski haline geri döner.
- Kuvvetlerin bir itme ya da çekme etkisi olduğunu söylemiştik.
- Cisme çekme kuvveti uyguladığımızda şekli değişen cisimimiz çekme kuvvetinin ortadan kalkmasıyla tekrar eski halini alır. Fakat her cisim esnek değildir.

- Bazı cisimler esnek olmadıkları için uygulanan kuvvet sonucu şekillerinde değişiklikler olmayabiliyor. Ya da uygulanan kuvvet kaldırıldığında tekrar eski haline gelemez.
- Dinamometrelerde kullanılan esnek cisim ise yaydır.
- Dinamometre ile bir cismin kuvveti ölçülmeye çalışıldığında yay gerilir ve denge konumuna geldiğinde dış kısımdaki değer okunarak uygulanan kuvvet ölçülür.
- Bu konuda yaptığı çalışmalarla kuvveti bulan ünlü İngiliz bilim insanı Isaac Newton (Ayzek Nivtın) kuvvetin birimine kendi adını vermiştir.

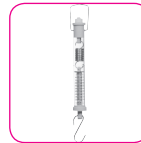
- 10 N ağırlığındaki bir cisim dinamometre ile ölçüldüğünde siyah nokta cismin ağırlığını ya da kuvvetini gösterir.
- Dinamometrelere asılan cisim bir kuvvet uygular ve bu durumda dinamometre içerisindeki yay gerilir. Gerilen yayın boyu uzar. Bu da dinamometrenin üzerinde uzama miktarını gösteren değer olur.
- Son durumda bu değer okunarak cismin dinamometreye uygulanmış olduğu kuvveti bulmuş oluruz.

NOT

Cisim dinamometreye uyguladığı bu kuvvet aslında yer çekimi kuvvetinin etkisiyle cismin ağırlığına eşittir.

- Çağımızda kullanılan teknoloji ile farklı türden dinamometreler oluşturulmuştur
- İstersek bizlerde esnek cisimler kullanarak kendi dinamometremizi oluşturabiliriz.

Dinamometre Çeşitleri

Yaygın
Kullanılan

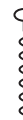
Analog

Dijital

Kalın Yay

İnce Yay

5.
SINIF

SOSYAL BİLGİLER

DATA YAYINLARI

BİREY VE TOPLUM

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE ÖĞRENDİKLERİMİZ

- Sosyal bilgiler dersi sosyal hayatta hak, ödev ve sorumlulukların öğrenilmesine yardımcı olur.
- Sosyal bilgiler dersi sayesinde yaşamımıza yön veren bazı becerileri öğreniriz.

Sosyal bilgiler dersi sayesinde öğrendiklerimiz şunlardır:

- Toplum içinde yaşamının kurallarını, haklarımızı, sorumluluklarımızı, özgürlüğümüzün anayasa ve kanunlarla güvence altına alındığını öğreniriz.
- Çevremizde olumsuz bir durumla baş başa kaldığımızda bu sorunu gidermek için ilgili yerlere dilekçe hakkımızla başvuru yapabileceğimizi öğreniriz.
- Herkesin yasalar önünde eşit olduğunu kavrarız.
- Atatürk ilke ve inkılaplarının milletimiz için önemli olduğunu ve geleceğimize ışık tuttuğunu anlarız.
- Türk tarihini ve kültürünü oluşturan temel kavramları, milli bilincin oluşmasını ve kültürel mirasın korunması gerektiğini biliriz.
- Toplumda özgür bir birey olarak ilgi, istek ve yeteneklerimizin farkına vararak bunları geliştirmenin yollarını ararız.
- Yeryüzünün coğrafi özelliklerini, insan-çevre etkileşimini ve sonuçlarını öğreniriz.
- Toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik özelliklerini kavrarız.
- Farklı meslekleri tanımanın ve her mesleğin özel, değerli ve gerekli olduğunun bilincine varırız.
- Bilim ve teknolojinin gelişme sürecini ve bunun toplumsal yaşama etkilerini öğreniriz.

Etkin ve Sosyal Bir Vatandaşın Özellikleri

- Yaşadığı çevreyi tanır ve korur.
- Ülkesinde ve dünyada gelişen olayları anlar ve fikir yürütür.
- Karşılaştığı sorunları çözebilir.
- İstek ve yeteneklerinin farkına varır.
- Dünyanın ve yaşadığı çevrenin coğrafi özelliklerini bilir.

YENİ OKULUM

- Ortaya çıkan durum, ilgi çeken veya çekebilecek özellikte olan her türlü oluşuma **olay** denir.
- Deprem, çığ, trafik kazası vb. durumlar birer olaydır.
- Her gün farklı olaylara şahit olabilir, yaşanan olaylardan bazılarının içinde bizzat yer alabiliriz.
- Bazı olayları ise televizyon, radyo, internet ya da gazete gibi iletişim araçlarından öğrenebiliriz.
- Çevremizdeki bir olay yaşamın birçok alanını etkiler ve kişiler de bu olaylardan farklı etkilenir. Toplumdaki her birey bir olaydan aynı derecede etkilenmeyebilir. İnsanların farklı düşünce, duygu veya kişilik özelliklerine sahip olmaları, olayların neden ve sonuçlarının kişiler açısından farklılık oluşturması bu durumu etkilemektedir. Bu bakımdan olaylar çok boyutludur.

Örnek:

- ✓ Doğal yaşamda bazı olaylar meydana gelmektedir. Doğadaki canlı sayısında artma ve azalma gerçekleşmektedir. Bu artma veya azalma canlı yaşamını olumsuz yönde etkilemektedir. Bir canlının yaşamını devam ettirebilmesi için başka bir canlıya ihtiyacı vardır. Örneğin; hayvan sayısındaki artma doğa dengesini bozar. Bu dengenin bozulmasıyla yaşam alanı daralmış olur. Doğal ortamda herhangi bir davranışta bulunurken sonuçlarını düşünmemiz gerekir.
 - Göç, büyük kentlerde kiracı açısından konut krizi, kira fiyatlarının artması gibi sorunlara neden olur. Ev sahibi açısından yüksek kira getirisi, işveren açısından düşük ücrette eleman çalıştırma gibi durumlara yol açabilir.
- Yaşanılan olayların farklı neden ve sonuçları vardır. Bu farklılıklar kişilerin farklı duygular yaşamalarına neden olur. Bu yüzden insanlar karşılarındaki kişileri anlayabilmek için empati kurmalıdır.
- **Empati**, bir insanın kendini karşıdakinin yerine koyarak onun duygu ve düşüncelerini anlama çabasıdır.
- Başka bir deyişle, iletişim kurmada sağlıklı bir yoludur ve başka insanlarla iletişim gücümüzü artırır.

- Ticaret yollarının bitişik noktasında bulunmaları, tarım ve deniz ticareti sayesinde zenginleşmeleri sonucunda kültürel ve bilim yönüyle Anadolu medeniyetlerinin en gelişmişini oluşturmuşlardır.
- Koloniler kurmuşlardır.
- Şehir devletleri halinde yaşamaları, bilim adamlarının yetişmesine uygun özgür düşünce ortamına zemin hazırlamıştır.
- Tıpta Hipokrat, tarihte Herodot, ilk dünya haritasını çizen Hekataios, felsefede Diyojen, matematikte Pisagor, Tales gibi bilim adamları yetişmiştir.
- Tanrılarını insan şeklinde düşünmüşlerdir. Çok tanrılı din anlayışı vardır.
- Genellikle ticaret yapmışlar ve onların alfabelerini almışlardır. Bu alfabeyi geliştirmişler ve günümüzde kullandığımız Latin alfabesi ortaya çıkmıştır.
- Mimaride İyon nizamını geliştirmişlerdir.
- Persler tarafından yıkılmışlardır.

Urartular

- Başkent Tuşpa (Van)'dır.
- Krallıkla yönetilen devlet, eyaletlere ayrılmıştır.
- Urartular, mimari alanda ileri düzeye ulaşmışlardır. Kale, baraj, Şamram Su Kanalı, tapınak ve kaya anıtlar inşa etmişlerdir. Çanak, çömlek ve mobilya yapımında başarılı olmuşlardır.
- Kral Menua'nın yaptırdığı 56 km uzunluğundaki su kanalı günümüzde hala Van'da hizmet vermektedir.
- Çok tanrılı dine inanan Urartuların en önemli tanrısı Haldi'dir.
- Medler bu devlete son vermiştir.

MEZOPOTAMYA UYGARLIKLARI

- İlk Çağ'da Dicle ve Fırat Nehri'nin arasındaki bölgeye "Mezopotamya" adı verilmiştir.
- Verimli topraklara sahip olan Mezopotamya, birçok uygarlığın kesişme noktası olmuştur.
- Mezopotamya'da kurulan uygarlıklar şunlardır;

Sümerler

- Mezopotamya'da ilk şehir devletini kurmuşlardır.
- Sümerler şehir devletlerine "site" adını vermişlerdir.
- Önemli siteler arasında; Ur, Uruk, Kiş, Lagaş yer alır.

- Siteler, etrafı surlarla çevrili, "ziggurat" adı verilen tapınak ve onun çevresindeki evlerden meydana gelmiştir.
- Siteleri "patesi" veya "ensi" denilen krallar yönetmişlerdir.
- Tarihin ilk edebi eserlerini Sümerler vermişlerdir. (Gılgamış, Tufan, Yarattılış destanları)
- Tarihte ilk Ay yılı esaslı takvimi Sümerler kullanmıştır.
- Yazı MÖ 3200'lerde kullanılmıştır.
- Yazı günümüzden yaklaşık 5217 yıl önce kullanılmıştır.
- Tarih öncesi devirlerden tarihi devirlere geçen ilk millet Sümerlerdir.
- Sümerler ilk tekerleği icat etmiş ve tekerlekli arabayı yapmışlardır.
- Kara saban kullanarak ve sulama kanalları açarak tarımın gelişimine katkı sağlamışlardır.
- Köleler hariç her erkek savaşçı kabul edilmiştir.

NOT

Tarihçiler zamanı çağlara ayırmıştır.

Yazının kullanılmasından önceki dönemlere "tarih öncesi devirler" sonraki dönemlere de "tarihi devirler" denilmiştir.

Hz. İsa'nın doğumu "milat (başlangıç)" olarak kabul edilmiştir.

Hz. İsa'nın doğumundan önceki yıllara "milattan önce" (MÖ), sonraki yıllara "milattan sonra" (MS) denilmiştir.

Babiller

- Babiller Arabistan'dan gelip Mezopotamya'da devlet kurmuşlardır.
- Sami kökenli Amurrular tarafından kurulmuştur.
- Başkentleri Babil şehridir.
- En ünlü kralları Hammurabi'dir.
- Hammurabi ününü hazırladığı Hammurabi Kanunları'ndan almaktadır. Kanunlar, kısasa kısas esasına dayandırılmıştır.
- Tarihte ilk kez mutlak krallık anlayışını yerleştiren Babillerdir.
- Güneş saatinin, Ay ve Güneş tutulmasının devrili olduğunu bulmuşlardır.
- Babil'in Asma Bahçeleri dünyanın yedi harikasından biridir.

İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ

a. Harita

- Yeryüzünün tamamının veya bir bölümünün kuş bakışı görünüşünün belli bir ölçeğe göre küçültülerek kâğıt üzerine çizilmesine **harita** denir.
- Gerçekteki uzunluklar birbir geçirilemeyeceği için haritalar belli oran da küçültülür. Örneğin; 1/100.000 ölçekli bir haritada 1 cm'lik bir uzaklık yer yeryüzündeki 100.000 cm'lik yeni 1 kilometre karşılığına gelir.
- Kullanım amaçlarına göre farklı harita türleri vardır. Yol haritaları turizm haritaları bu türlerden bazılarıdır.

Harita Elemanları

Enlem - boylam

- Haritası yapılacak alanın öncelikle enlem ve boylamları belirlenir. Çünkü haritanın ölçeği, bu alanın genişliğine ve kullanım amacına göre belirlenir.

Ölçek

- Haritanın kullanım amacına göre belirlenmelidir.

Harita Anahtarı (Lejant)

- Haritada kullanılan özel işaretlerin ne anlama geldiğini gösteren bölümdür. Her haritada kullanım amacına göre farklı işaretler kullanılır.

Başlık

- Haritanın kullanım amacını belirtmeli, haritayı tanıtmaya yeterli, açık ve kısa olmalıdır.

Çerçeve

- Tüm haritalarda, haritası yapılacak alanı sınırlayan bir iç çerçeve ve diğer harita elemanlarını sınırlayan dış çerçeve çizilmelidir.
- Fiziki haritalar yeryüzündeki dağlar, ovalar, vadiler, platolar, akarsular gibi pek çok fiziki yer şeklini göstermeye yarayan haritalardır.
- Bu haritalar sayesinde ülkelerin veya bölgelerin dağlık olup olmadığı, yükselteleri, bölgelerde bulunan yer şekilleri belirlenir.
- Fiziki haritalarda kullanılan renkler bölgenin coğrafi olarak nasıl bir düzene sahip olduğunun daha net anlaşılması için kullanılmaktadır.

Haritadaki Renklerin Anlamları

Yeşil

- Çukur yerleri ve denizden az yüksek yerleri gösterir. Yeşilden sarıya, turuncuya ve açık kahverengiyeye gidildikçe yüksekliğin arttığı anlaşılır.

Sarı

- Yayla ve ovaların olduğu yerler sarı renktedir.

Kahverengi

- Dağların olduğu yerlerin rengidir.

Koyu kahverengi

- Kahverengi dağları gösterirken daha koyu renkte olan yerler yükseltisi çok olan dağları gösterir.

Mavi

- Deniz ve göllerin bulunduğu su birikintilerini göstermektedir.

Açık mavi

- Denizlerin derinliklerinin çok olmadığı alanları işaret eder, koyulaştıkça derinlik de artmaktadır.

5.
SINIF

DİN KÜLTÜRÜ VE
AHLAK BİLGİSİ

ALLAH İNANCI

1. ALLAH (C.C.) VARDIR VE BİRDİR

✦ “O, geceyi, gündüzü, Güneş’i ve Ay’ı ... yaratan-
dır. Her biri bir yörüngede yüzmektedirler.” (Enbiyâ
suresi, 33. ayet)

- Allah evrendeki varlıkları ölçülü, düzenli ve birbiriyle uyumlu bir şekilde yaratmıştır.
- Kur’an-ı Kerim’de pek çok ayette bu düzenle ilgi bilgi yer almaktadır. Bunlardan birinde “Güneş ve Ay bir hesaba göre hareket etmektedir.” buyrulmaktadır.
- Evrende olduğu gibi vücudumuzda da bir denge ve düzen vardır. Organlarımız birbiriyle uyumlu ve düzenli çalışmaktadır. Örneğin;
 - Vücut sıcaklığımız 40 derece ve üzerine çıksa ciddi problemlerle karşılaşırız. Çünkü insanın ortalama vücut sıcaklığı 37 derecedir. Bu ölçüyü ve düzeni vücudumuza yerleştiren Yüce Allah’tır.
- Evrende mükemmel bir uyum ve düzen vardır. Evrendeki bu düzen tesadüfen ve kendiliğinden oluşamaz.
- “Eğer yerde ve gökte Allah’tan başka ilahlar olsaydı, kesinlikle ikisinin de düzeni bozulurdu...” (Enbiyâ suresi, 22. ayet)
- Çevremizde çeşitli doğa olayları meydana geliyor. Ağaçlar büyüyor, çiçekler açıyor, çimenler yeşeriyor, kar yağıyor, güneş her sabah doğuyor, akşam olunca batıyor. Hiç şüphesiz bütün bunları düzenleyen bir varlık vardır. Bu yaratıcı, gücü her şeye yeten, hiçbir şeye muhtaç olmayan Yüce Allah’tır.

- Allah vardır ve tektir. O’ndan başka ilah yoktur. Bu inanca **tevhit** denir.
- İslam inancına göre Allah, tek ve her şeyin yaratıcısı olmasının yanı sıra sonradan olan şeylerin hiçbirine, hiçbir yönden benzemez.
- Yüce Allah’ın hiçbir şekli yoktur. Şekil, geçici ve ölümlü varlıklar içindir. Bu nedenle Allah’ı zihnimizde herhangi bir şekle sokarak hayal etmemeliyiz.
- İnsan, gücü sınırlı bir varlıktır. Bizler her şeyi görmez ve işitemeyiz. Allah ise herhangi bir organa ihtiyaç duymadan gizli ve açık her şeyi işiten, duyan, gören ve hakkıyla bilendir.
- Türk edebiyatında da Allah’ın bir ve tek olduğuna vurgu yapan şiirler vardır:

Allah birdir peygamber hak

Rabbin âlemi mutlak

Senlik benlik nedir bırak

Söyleyim geldi sırası

Aşık Veysel

2. ALLAH (C.C.) YARADANDIR

- Yaratmak bir nesneyi yokluktan var etmektir. Evrenin ve içinde bulunan her şeyin yaratıcısı Allah’tır.
- Yaratmak Allah’a mahsustur.
- ✦ “...Allah dilediğini yaratır. Bir işe hükmedince ona sadece “ol” der o da olur.” (Âl-i İmran suresi, 47. ayet)
- Yaratılmış olan her şey O’nun gücünün ve kuvvetinin apaçık göstergesidir.

birinden bir şeyi yapmasını istediğinizde “yapabilir misin, edebilir misin?” gibi ifadeler kullanmalıyız. Bize bir iyiliği dokunanlara teşekkür etmeli, kırdığımız birinden de özür dilemeliyiz. Özür dilemek insanı yücelten bir davranıştır.

- Konuşmalarımızda argo, kırıcı, kaba, incitici ifadelerden kaçınmalıyız.
- Mü'min her zaman doğruyu konuşmalı, yalan söz ve yalan haberden uzak durmalıdır.
- Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmuştur: “Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin ki, Allah sizin işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Resulüne itaat ederse, muhakkak ki büyük bir başarıya ulaşmış olur.” (Ahzâp suresi, 70-71. ayetler)
- Mümin'in, söylediği sözün varacağı yeri düşünmesi gerekir.
- Yüksek sesle konuşmamak gerekir.
- Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmuştur; “Yürüyüşünde ölçülü ol, sesini kıs. Seslerin en çirkini şüphesiz ki merkeplerin (eşeklerin) sesidir.” (Lokmân suresi, 19. ayet)
- Konuşma adabı ile ilgili Mevlana şöyle söylemiştir: “Dil tencerenin kapağına benzer. Kıpırdadı da kokusu duyuldu mu ne pişiyor anlarsın.”
- Gelişen teknolojiyle beraber iletişim imkanları da gelişmiştir. Günümüzde yaygın olarak kullanılan iletişim araçları internet ve sosyal medyadır.
- Konuşurken nasıl konuşma adabına uygun gerekiyorsa iletişim araçlarını kullanırken de aynı şekilde davranmalıyız.
- Özellikle sosyal medyada başkalarını incitici, küçük düşürücü paylaşımlar yapmaktan kaçınmalıyız. İnsanların değerlerine, duygu ve düşüncelerine saygılı olmalıyız. İnsanların özel durumlarını içeren paylaşımlarda bulunmaktan kaçınmalıyız.

4. SOFRA ADABI

- İslam dininde yerken ve içerken uyulması gereken birtakım kurallar vardır:
 - Yemekten önce, eller yıkanmalıdır. Yiyeceklerin hem helal yoldan kazanılmış hem de iyi ve temiz olması önemlidir.
 - Yemek esnasında, yemeğe “Bismillah” diyerek

başlamak, sağ el ile yemek, aynı kaptan yeniyorsa yemeği kendi önünden almak gerekir. Ömer b. Ebi Seleme (r.a.) şöyle diyor: “Peygamberimiz bana, Bismillah de, sağ elinle ve önünden ye.” buyurdu.

- Yemeği beğenmezlik etmemek gerekir. Hz. Muhammed (sav.) hiçbir yemeği kötülememiştir. Hz. Muhammed (sav.) isteği varsa yer, isteği yoksa bırakırdı.
- Suyu bir solukta içmemek gerekir. Hz. Muhammed (sav.) suyu üç solukta içerdi.
- Yemek sırasında susmak iyi değildir. Yemekte iyi ve güzel şeyler konuşulmalıdır.
- Ekmeği yere atmamak ve üzerine herhangi bir şey bırakmamak gerekir. Hz. Muhammed (sav.) şöyle buyurmuştur: “Ekmeğe saygı gösteriniz.”
- Ağzındaki lokma bitmeden başka lokma almak gerekir.
- Yemekten sonra “Elhamdulillah” denilmelidir. “Hz. Muhammed (sav.), yemekten sonra, bizi yediren, içiren ve Müslüman olarak yaratan Allah'a hamd olsun.” diye dua ederdi. Elhamdulillah kısık bir sesle söylenmelidir.
- Yemekten sonra eller yıkanmalıdır.
- Yemek sağ elle yenilmelidir. “Hz. Muhammed (sav.) şöyle buyurmuştur: “Sizden biriniz yiyeceği zaman sağ eli ile yesin, içeceği zaman da sağ eli ile içsin. Zira şeytan sol eli ile yer, sol eli ile içer.”

5. HZ. LOKMÂN'DAN (A.S.) ÖĞÜTLER

- Hz. Lokmân, Davut Peygamber zamanında yaşamış bilge bir insandır.
- Hz. Lokmân'ın peygamber mi yoksa bir Allah dostu mu olduğu tam olarak bilinmemektedir.
- İslam alimlerinin çoğuna göre Hz. Lokmân bir peygamber değil, kendisine ilim verilmiş salih bir kişidir.
- Hz. Lokmân çok düşünen, keskin zekâlı, ileri görüşlü, gerekmedikçe konuşmayan bir kuldur.
- İnsanlar Hz. Lokmân'ın sözlerinden çok etkilenirdi.
- Kur'an-ı Kerim'de Hz. Lokmân'ın oğluna verdiği şu öğütler yer alır:
 - Allah'a her zaman şükretmek
 - Allah'tan başkasına ilâhi sıfatlar yakıştırmamak,

TEST 1

ÇEVREMİZDE DİNİN İZLERİ

1. Ayşe, canı sıkıldığı için radyosunu açmış ve şarkı dinlemeye başlamıştır. Dinlediği şarkıda “melek yüzlüm, cennet gözlüm artık kavuşmamız mahşere kaldı” diye bir cümle geçmiştir.

Buna göre Ayşe'nin dinlediği şarkıda geçen bu ifade dinin, kültürün hangi ögesi üzerindeki etkisini gösterir?

- A) Musiki B) Edebiyat
C) Mimari D) Örf

2. • “Ey iman edenler! Namaz kılmaya kalktığınız zaman, yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi yıkayın. Başlarınızı meshedin, iki topuğa kadar da ayaklarınızı yıkayın...” (Maide suresi, 6. ayet)
- “Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin ve rükû edenlerle birlikte rükû edin.” (Bakara suresi, 43. ayet)
- Bu ayetlerin gereğini yerine getirmek için Müslüman toplumlar camiler inşa etmişlerdir. Yapılan bu camiler de, o toplumların en önemli kültürel değerleri arasında yer bulmuştur.

Müslüman toplumların camiler yaptırması, dinin, kültürün hangi ögesi üzerindeki etkisini göstermektedir?

- A) Dil B) Mimari
C) Musiki D) Edebiyat

3. “Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli;
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli;
Bu ezanlar -ki şهادetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.”

(M. Akif ERSOY)

Bu mısralarda altı çizili kelimelerden hangisi dilimizdeki dini motiflere örnek olamaz?

- A) İlahi B) Ezanlar
C) Namahrem D) Yurdumun

4. Müzik dünyasında, “Türk Tasavvuf Müziği” adında bir müzik dalı vardır.

Bu müzik dalının varlığı aşağıdaki kültürün öğelerinden hangisinin etkisiyle oluşmuştur?

- A) Gelenek B) Sanat
C) Din D) Dil

5. Mustafa Bey, bir toplumun sahip olduğu maddi ve manevi değerleri yeni nesillere aktarmanın çok önemli olduğuna inanan bir öğretmendir. Bu nedenle de okuldaki Gezi Kulübü'nün öğretmeni olmayı seçmiştir. Öğrencilerin, kültürel değerlerimizi öğrenmesine büyük önem veren Gezi Kulübü Öğretmeni Mustafa Bey, kulüp öğrencilerini, Ulu Camii başta olmak üzere Bursa'da bulunan tarihi camileri gezdirmeye götürmüştür.

Bu gezide öğrenciler kültürümüzü oluşturan öğelerden hangisini öğrenmişlerdir?

- A) Mimari eserleri B) Örf ve adetleri
C) Gelenekleri D) Ahlak ilkelerini

6. Bir din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde öğretmen, öğrencilerinden örf ve adetlerimizdeki dini motiflere örnek vermelerini istemiştir. Bunun üzerine öğrenciler şöyle cevaplar vermiştir:

Hüseyin: Aşure gününde aşure pişirip komşulara dağıtmak

Asaf: Dini bayramlarda tatil yapıp gezmek

Yusuf: Kız isterken “Allah'ın emri peygamberin kavli” ile istemek

Mehmet: Doğum sonrası çocuğun adını kulağına ezan ile okumak

Buna göre öğrencilerden hangisi yanlış bir cevap vermiştir?

- A) Hüseyin B) Asaf
C) Yusuf D) Mehmet

MEB İOKBS

BURSLULUK

5 sınıf

**SINAVI
PYBS**

BURSLULUK SINAVI PYBS

FASİKÜLLÜ

5

**DENEME
SINAVI**

FASİKÜLLÜ DENEME SINAVI

DAIA

İvedik Organize Sanayi
Matbaacılar Sitesi
1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20
Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 384 29 95 - Faks: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.datayayinlari.com | bilgi@datayayinlari.com

ISBN 978-605-7701-75-6

9 786057 701756